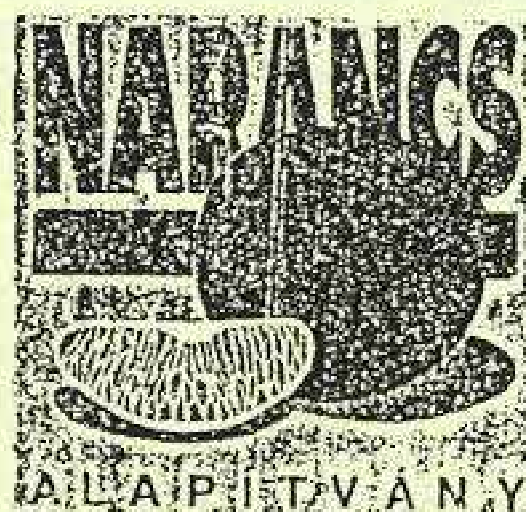
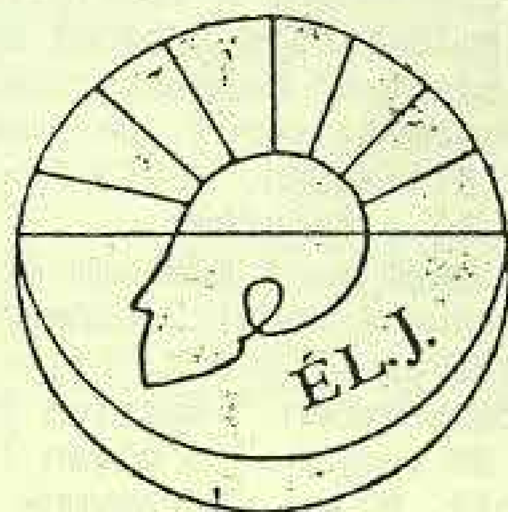
TARTALOMJEGYZÉK

A NOUVA a NARANCS ALAPÍTVÁNY támogatásával jelenik meg.

NOUVA CALLING

NOUVA

rock`n`roll magazin

AMD

FUGAZI

P.G. CSOPORT

SNATCH

SONIC YOUTH

HAJNÓCZY CSABA

ÜZGIN ÜVER

DUDÁS LAJOS

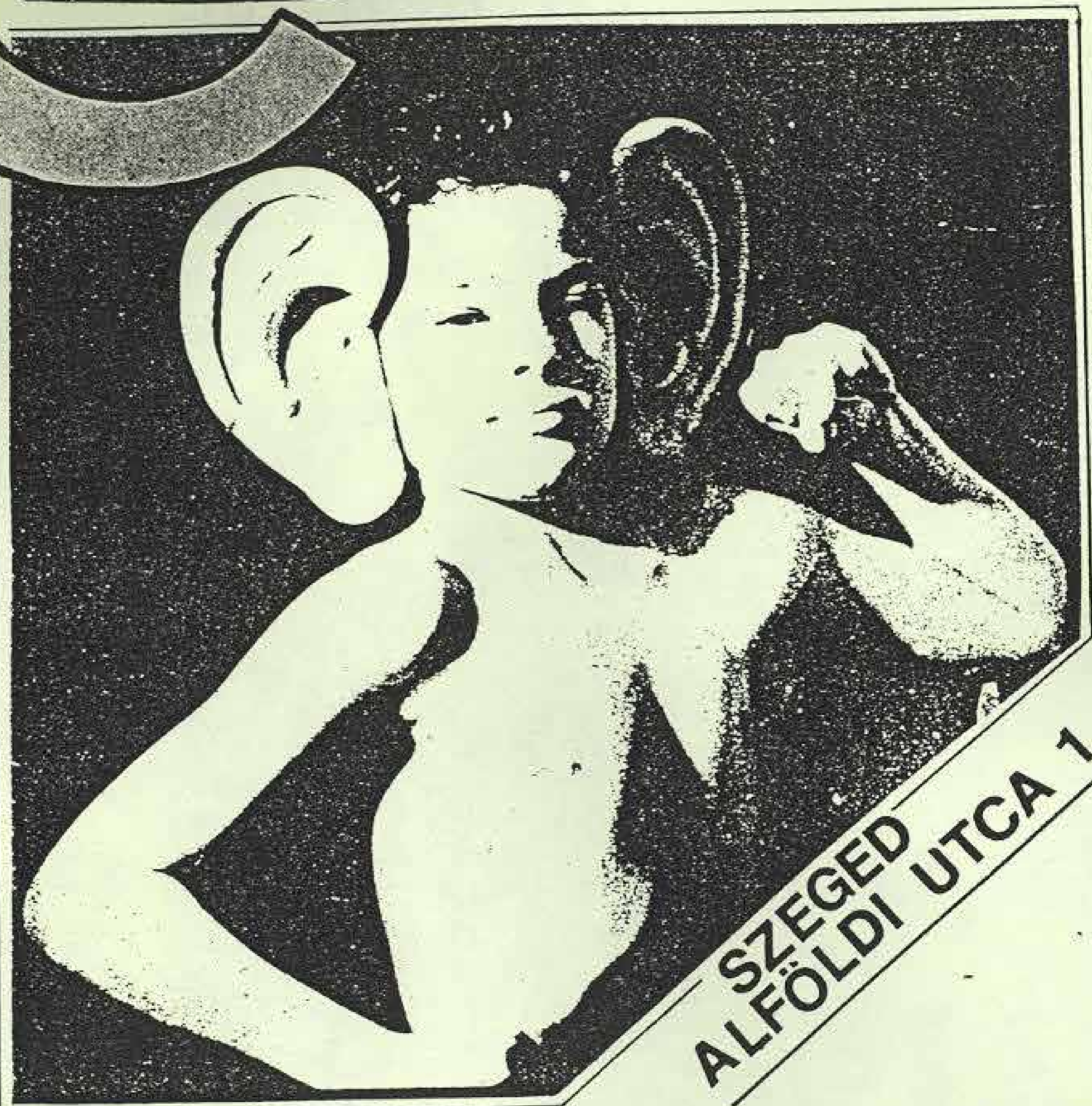
JIM JARMUSCH

DENNIS HOOPER

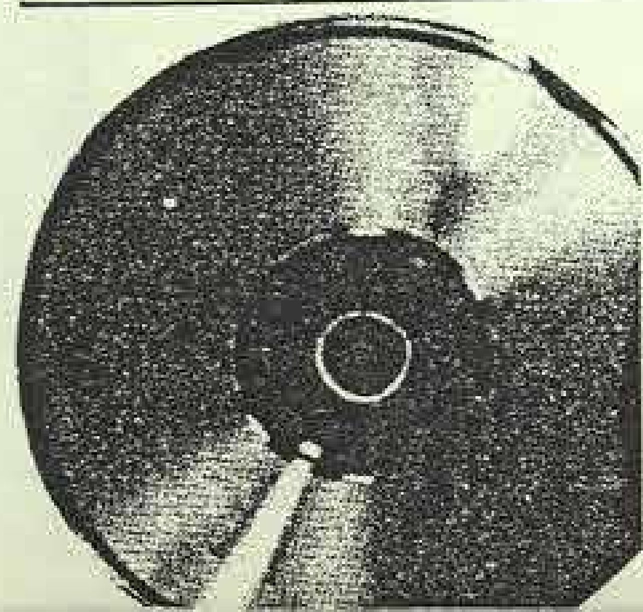
DEMONSTRÁCIÓ

CD kölcsönző

A MOJO CLUB-BAN

NYITVA: 18.-21.h Csütörtök kivételével

Robert Johnson
Elmore James
Big Bill Broonzy
Villie Dixon
Muddy Waters
John Mayall
Eric Clapton

REM
Talking Heads
Pink Floyd
ELP
Mahavishuv Orckestra
Lou Reed
Rollinn Stones
Jethro Tull etc.

NOUVA 1992 szeptember Második szám

Rock and Roll

Levélcím: Szentes, Pf.:102. 6601

Szerkeszti: Arató Mátyás, Rakk László   Kiadja: a FANATIC MŰHELY Szentes

Bevezető

Ilyen újság szerkesztésébe apait-anyait bele kell adni, viszont nem szabad komolyan venni. Ezt a saját bőrünkön tapasztaltuk. A NOUVA első száma mindenkinek tetszett, de senki sem vette komolyan. Célunk, hogy komolyan vegyenek bennünket, hogy mi is komolyan vehessük magunkat. Ezt pedig csakis az újság színvonalának az emelésével érhetjük el. Reméljük sikerült.

Van ami rock & roll, van ami nem

POSTA **Air Mail Par avion** POSTA

SMILE?!

AMBASSADE NEOISTE / NEOIST EMBASSY
1020 Lajoie ave. Outremont. Que.
H2V 1N4 Canada tel.: (514) 273-3201

jan 24, 1992 Montreal

ANACHRO
1990 – 2000

Arato Matyas
Szentes
PF 102
6601 Hungary

Kedves osszeeskuvo,

Szentes a vilag kozpontja, en itt rohadok ebben a sziberiai zurzavarban, lattal mar narancssarga elefantot?, en azt hiszem abban valamennyien egyetertunk, hogy az élet minden masodik pillanata atvarazsolhato, mire vagysz?, szeretnel elbiciklizni loszandzseleszbe?, a vilag kozpontja ott van ahol te vagy, Magyarorszagon, mar dongetik a kaput a szuronyos rohamcsapatok, [illegible] lenyulok a porba es valami nedves, véres rongy akad a kezembe, mirol irjak?, talan arrol, hogy tegnap csutortok volt es holnap szombat lesz?, mi a kulombseg a pirkadas es a hajnalhasadas kozott?, most jottem haza az uszodabol, az orrom es a fulem tele lett jegcsapokkal, ebbol mar raismerhetsz a helyszinre, koszonom az "életjelt", kivalo eredmeny, beprogrammoztam, tarts ezen a szinten, meg akkor is ha minden csak alom, végul is minden a melyseg felszinen kezdodik, akarcsak ez a level, probalom osszekuszalni a gondolataim, ugy megkeverni, hogy ne ertsem magamat, ellenszegulni a sajat logikamnak, hogy lehetne megszabadulni az ertelemtol?, a hatalmat atvesszuk ujra, es atertekeljuk jeleket, a radioban minden maskepp hangzik, mit erdemel a lelkismeret?,a tovabbi sorokat hagyom az ures ahitatnak, erzed a szél heves lokeseit?, dalol a vér, Amen.

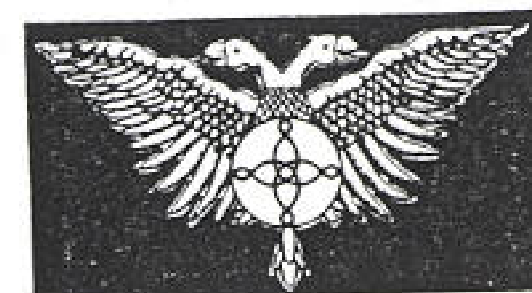
SMILE?

Monty Cantsin

THIS MESSAGE IS BROUGHT TO YOU BY YOUR LOCAL NEOIST FRONT

Hírzsák

- Új lemeze van a House of Love nevű angol zenekarnak. A korong címe: "Babe Rainbow". Az MTV a "You don't Understand" című számot adja.

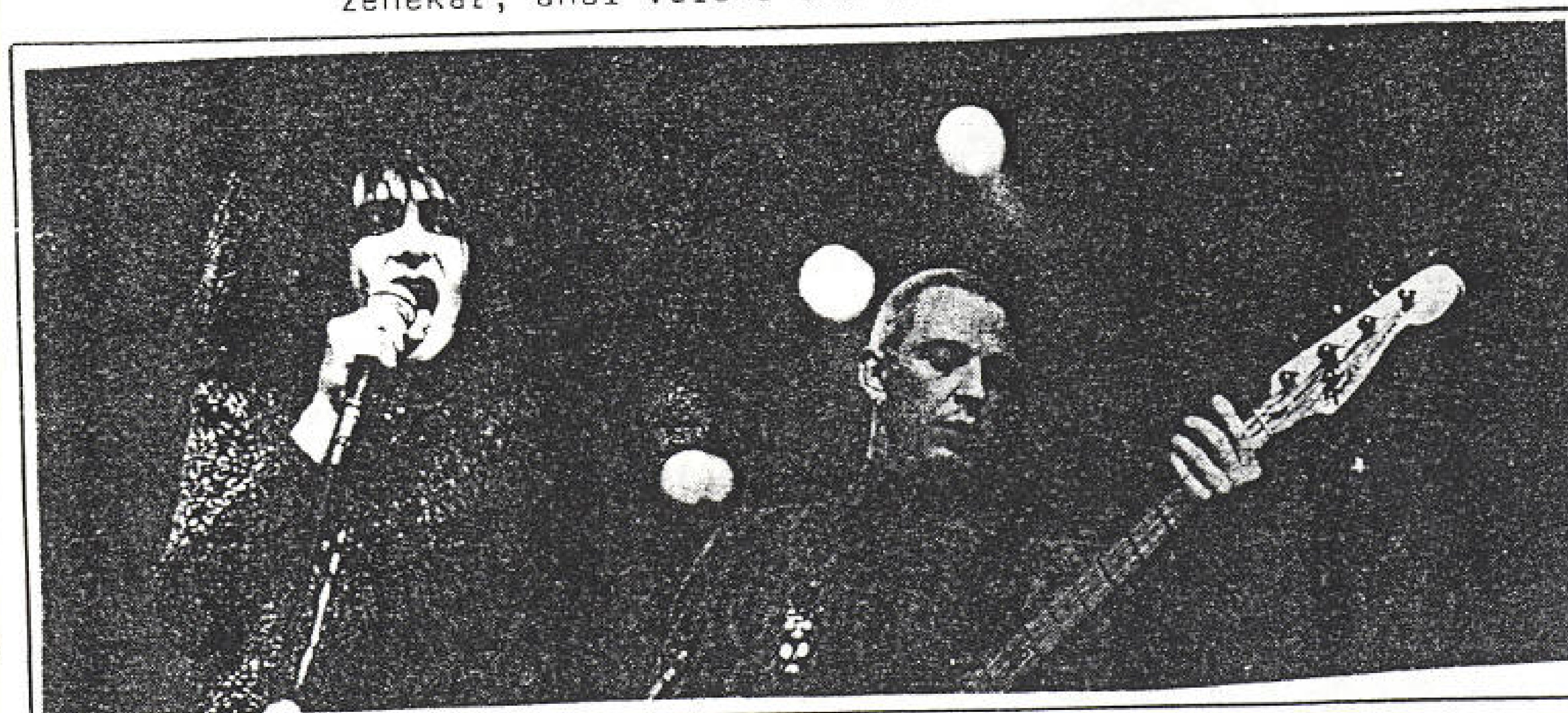
A Mission is új koronggal rukkolt elő. A címe "Masqve". Őszre nagy koncertkörútra indulnak. Lehet, hogy felénk is ellátogatnak?...

Hétfő - Szerda - Péntek
18.00 - 22.00 h.
szeptembertől vasárnap is

- A legújabb mozisláger, a "Batman's Return" egyik betétdalát a Siouxsie and the Banshees szerezte. Igen ez az a zenekar, ahol valaha Sid Viciouse dobolt....

- Az MCA Kiadó gondozásában John Coltrane-nek kilenc lemeze jelent meg CD-n Angliában. Többekközt az "Inpressions", "Crescent", "OM", "The Major Works of","Live at Biroland"...

AMD & FUGAZI

KONCERT

"Mutassuk meg az amiknak, hogy itt is van olyan hangulat, mint náluk a CBGB-ben!" -Ezzel az egy mondattal össze is foglalható az AMD célja, szerepe, és meg merem kockáztatni, hogy ez volt a szinpadon elhangzott szövegek legfrappánsabbja is. Viszont pontosan és gyorsan játszottak és ezt a közönség piszkosul vette. Azért annyit megjegyeznék, hogy ez - mármint a pontosság és nem a gyorsaság - egy bizonyos szinvonalon túl kötelező is. Nem attól lesz jó egy hardcore műsor, hogy gyors és lassú zenei betétek szabályos időközönként váltogatják egymást, és nem is attól, hogy a zenészek a külföldi bandák videoklippjeiből ellesett összes pózt bevetik, hanem attól, hogy az elkeseredettség és az agresszió olyan zenei formában tör felszínre, amely az ott lévők mindegyikére hatással van. De egész biztos, hogy ezt az AMD tagjai nálam sokkal jobban tudják, érzik. Kivánom nekik, hogy minél többször sikerüljön felszítani azt a tüzet, ami ezen az estén csak pislákolt. Van annyi energia ebben a zenekarban.

Meglepően gyorsan és könnyedén zajlik a két együttes közötti átszerelés. A technikusok - látván a közönség akcióit a színpadon - erősen odaszigszalagozzák a két vadonatúj Shure mikrofont az állványokhoz; behozzák a gitárokat; kicserélik a cintányérokat, és alig 20 perc múltán az amerikai indipendent zenekarok egyik legjobbika áll a szinpadon.

Úgy tűnik, hogy tényleg nagyon fontos lehet a mondandójuk, mert még tolmácsot is alkalmaznak. Néhány szóval üdvözlik a közönséget, nagyon örülnek, hogy itt lehetnek, és kérnek mindenkit, hogy lehetőleg ne ugráljanak a színpadra és onnan vissza a közönség közé, mert ez zavarja őket. Aztán persze a tolmács fordítja tovább a dumát, pedig ezt már mindenki érti: "All right. Here comes the Fugazi." Mintha egy CD lejátszót indítanának el, olyan tökéletes a hangzás. Az AMD után sokkal visszafogottabbnak tűnik ez a zene. De csak azért, hogy a kellő időben még nagyobb hatást tudjanak elérni a zajjal. Kristálytiszta ritmus és basszusalapokhoz társítanak olyan diszharmóniákat a gitáron, amiket senki más nem csinál. Na persze nagyon okosan adagolják magukat, nehogy a hallgatóságnak idő előtt megfájduljon a feje. Dehát ettől nem kell tartani. A közönség pontosan tudja, hogy miért jött és igaz, hogy a szövegeket szinte senki nem érti, azért érezni lehet, hogy egy hullámhosszon vannak az előadók és a befogadók. Még az sem tudja megtörni a hangulatot, hogy félóra alatt harmadszor kéri Ian McKaye a színpadmászás mellőzését. Épp az előbb is, valami ifjú zenerajongó megakadályozta abban, hogy a kellő időben érjen oda a mikrofonhoz. Persze itt nem értik annyira Shakespeare nyelvét, mint az óceőn másik oldalán, úgyhogy kénytelen néhány zaftosabb, 'fuckin'-al tarkított kifejezéssel érvényt szerezni szavának. A közönség fütyül, de belenyugszik: övé a zene, az együttesé a színpad. Elhangzik jónéhány szám a legújabb Steady Diet of Nothing című lemezről is, de nem lehet rangsorolni, hogy jobb-e, mint a régi vagy sem. Úgy tűnik, hogy akármikor, akárhol ér hozzá ez a négy zenész a hangszerekhez, csakis nagyon jó zene kerülhet ki a kezük alól. Másfél óra műsor és kétszer tíz perc ráadás után aztán véget ér ez is. A zenekar boldogan vigyorogva vonul el a színfalak mögé.

Kicsit olyan érzése van az embernek, mint amikor megmutatják neki, hogyan kell átsétálni egy szakadék fölött kifeszített kötélen. Egy pillanatra elhiszi, hogy akár ő is meg tudná csinálni, aztán másnap mikor fölébred, csak az jut eszébe, hogy történt vele valami, amit tegnap még értett, de ma már csak a csodára emlékszik.

KB

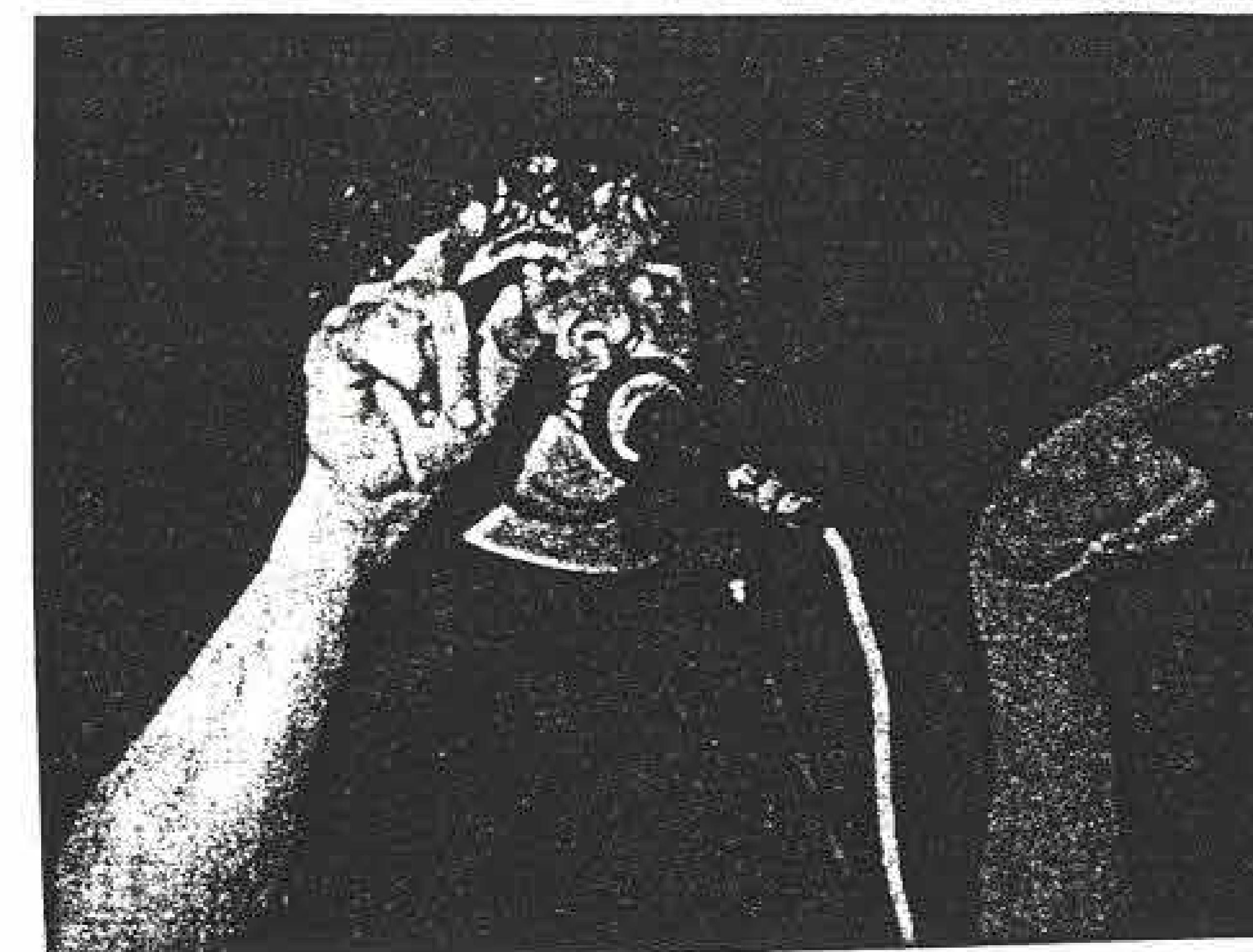

A P.G. Csoport hollandiai és prágai koncertje után érkezett Szentesre. Elindulásukkor tervben volt angliai és írországi fellépésük is, ami végül is a konzervatív angol vámszabályok és a vámosok rosszindulata miatt hiúsult meg. Vendégként magukkal hozták a londoni SNATCH zenekart, akik először jártak Magyarországon. A P.G.Csoportról és az utazásról a zenekar vezetőjével Jantyik Zsolttal beszélgetünk.

- Mit jelent a P.G. rövidítés?
- Többféle jelentése is van. Olyan dolgok rövidítése, amik 'p' és 'g' betűkkel kezdődnek. Pl. politikai gazdaságtan, pigs vagyis disznók, vagy még jelentheti Peter Gabrielt is. Bármit tehát, amire e két betűből asszociálsz.
- Mióta létezik a zenekarod?
- A P.G.Csoport kb. 4 éve alakult. De a jelenlegi felállásban 1,5-2 éve létezünk. Most bővültünk még egy taggal. Kevin Jhonsonnal. Ő már játszott régebben a zenekarban, alapító tag volt. Angliából most költözött vissza újra Magyarországra.
- Mennyire meghatározó, hogy vidéki zenekar vagytok?
- Nagyon meghatározó, ezért is találtuk ki az "alföldi zene" címet. A magyarok zöme én úgy gondolom, még nem a fővárosban él, hanem falusi, ha pedig városban él, akkor vidéki. Én azt a világot szeretném bemutatni, amelybe én is élek, és ezeknek az embereknek az érzéseit. Mi tehát egy vidéki, egy alföldi zenekar vagyunk.
- Mi az alföldi zene?
- Az alföldi zene végülis Magyarország. Ha pedig azt kéred, bővebben fejezzem ezt ki, akkor azt mondom, a Kárpát medence.

"ALFÖLDI ZENE"

- Mesélnél a nyugati utatokról?
- Ez év tavaszán indultunk pár állomásos koncertkörútra: Hollandiába, Angliába, Írországba és Prágába. De sajnos az angliai ôt nem jött össze. Már a határon sem jutottunk át. Kiszúrt ugyanis bennünket az angol vámos. Mikor látta, hogy a papírjaink rendben vannak, meghívó levelet követelt tőlünk. Ilyenünk nem volt, mert a vendéglátónktól csak egy egyszerű levelet kaptam, amiben azt írta, szívesen lát engem és a zenekaromat Írországban. A vámos ezt nem fogadta el. Azt mondta, ez is csak egy trükk, hogy bejussunk Angliába és ott letelepedjünk. Egy órára bezártak bennünket egy szobába, ahol együtt voltunk egy néger autótolvajjal, egy lengyel kábítószeressel és egy kolumbiai családdal. Innen hívtam fel a magyar nagykövetet, de ő sem tudott segíteni rajtunk. Hamarosan megkaptuk a visszatoloncoltatási papírt, amire a vámos a következőt írta: "Alapos okom van feltételezni, hogy Írországban akar letelepedni és zenélésből akarja magát fentartani." Ez a papír különben szerepelni fog a második nagylemezünk borítójának hátsó oldalán. Miután visszaküldtek bennünket, kimentünk a tengerpartra és úgy döntöttünk, elindulunk visszafelé. Ha Napóleonnak és Hitlernek sem sikerült bejutnia Angliába, miért pont nekünk sikerülne?.
- És hogy sikerült a hollandiai fellépés?
- Hollandiában két városban is sikerült két jóhangulatú bulit adnunk. Az egyik helyen olyan kocsmában játszottunk, ahol még azon a héten szombaton a Kampec Dolores is fellépett.
- Magyarul játszottatok?
- Igen, hiszen a holland közönség nagyon toleráns. Tetszett nekik, amit csinálunk, mert alig akartak bennünket leengedni a színpadról. Egy magyar zenekarnak itt kint egyáltalán nem kell arra törekednie, hogy angolul énekeljen. Nem nagy dolognak számít ugyanis az, hogy a tízezredik zenekar is ugyanazt a rock'n'rollt vagy punkot játssza angolul, mint millió más zenekar idekint. Ott ez a kuriózum, hogy egy magyar zenekar az más. Én pl. - és ebben azt hiszem nem vagyok egyedül - az itt játszó külföldi zenekarok szövegeit nem értem, ennek ellenére mégis nagyon élvezem, amit csinálnak.
Nem kell nekünk állandóan mindenben felzárkóznunk Európához. Mert ezt egy hülyeség. Mert értékeink vannak nekünk is! És az értékeket nem csak egyszerűen meg kell őrizni, hanem azt elő is kell adni.
- Honnan ismeritek a SNATCH-t?
- Az Áp.lók angliai testvérzenekarával a Brian of Mobies-sal koncerteztünk és a SNATCH az ők barátai.
- Bemutatnád a zenekart?
- OROSZ IMRE - dob
VAS KRISZTINA - szintetizátor
TÓTH KÁROLY - basszusgitár
JANTYIK CSABA - gitár, hangszerelés
JANTYIK ZSOLT - gitár, ének, szöveg.

ARATÓ

Snatch

A londoni SNATCH zenekar az első külföldi punkzenekar, aki Szentesen fellépett. Ennek ellenére mégis nagyon kevesen voltak kiváncsiak a zenéjükre (200 fő). Pedig aki eljött, nem bánta meg, mert friss, erős, lendületes gitármuzsikát hallhatott ezen az estén.

Kérdéseinkre TIM a zenekar énekes-gitárosa válaszolt:

- Milyen volt a szentesi koncert?
- Nagyon jó. Minket nem lepett meg, hogy nincs zsúfoltságig tele a terem. A londoni klubokat is viszonylag kevesen látogatják.
- Először vagytok Magyarországon?
- Igen, a P.G.Csoport vendégeként.
- A P.G.-nek viszont nem sikerült Angliába bejutni, hiszen már a vámon felakadtak. Mit tudtok erről mondani - miért?
- Amikor mi megtudtuk, hogy a P.G.-t nem engedik át a határon, nyomban felhívtuk a vámhivatalt és azzal a vámossal beszéltünk, aki a zenekart nem engedte be Angliába. Meggyőződésünk szerint teljesen illegálisan jártak el. Ez kiderül abból, amit nekünk is hazudtak. A vámos ugyanis azt mondta, azért küldte vissza a magyar zeenkart, mert fejenként 10-10 fonttal rendelkeztek, és ez nem fedezni az itteni megélhetésüket. Holott a zenekarnál fejenként 60-70 font volt, a benzinköltségen túl. Nekünk ez mondták indoknak. Az írországi delegációnak pedig,, akik várták a zenekart ugyanez a vámos azt mondta, volt ott 6-7 fő és csak egy lány tudott nagyjából angolul, és ezért nem látják biztosítva, hogy elboldogulnak Angliában. (Megjegyzés: a két rendőr, akik visszakisérték a zenekart a kitoloncolás után a hajóra, azt mondták a francia révéeznek, ha valamit közölni akar a magyarokkal, akkor a lányhoz forduljon, mert ő nagyon jól beszél angolul.)

-Úgy tudom a SNATCH a londoni zöldekhez tartozik. Politizáló zenekar vagytok?

-Zöldek vagyunk, de nem tartozunk semmilyen mozgalomhoz. Csak úgy vagyunk zöldek, ahogy ezt a mindennapi életben megéljük. Dalainkban igaz, politizálunk,de nem csinálunk ebből nagy ügyet.

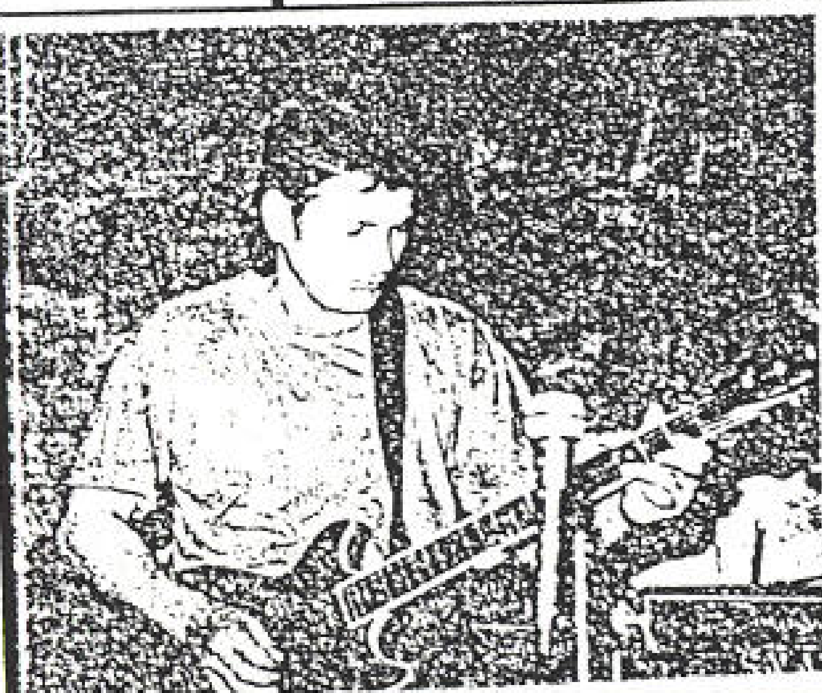
-Milyenek a zenekar lehetőségei Londonban?

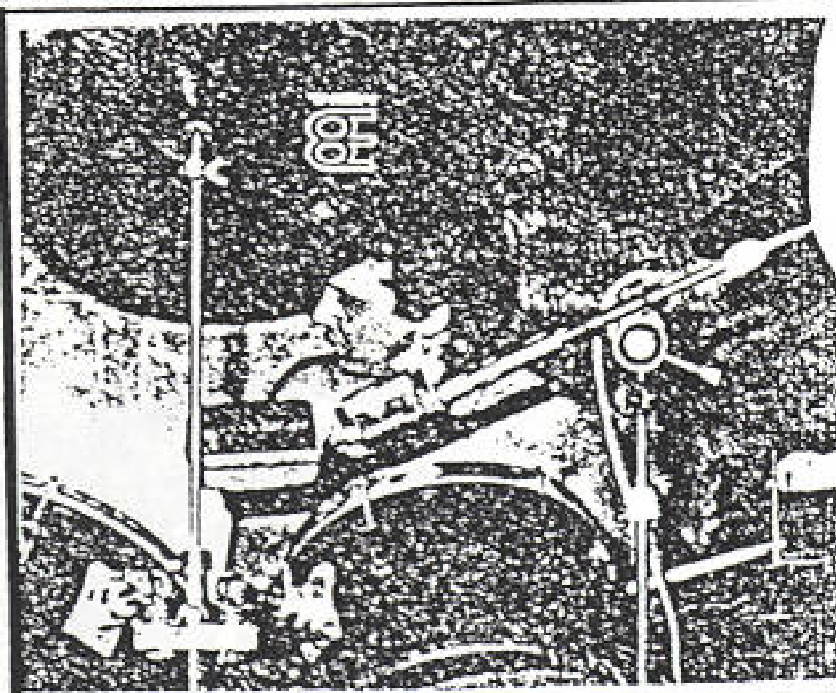
-Nem vagyunk túl jó helyzetben. De most a londoni zenei élet sem túl biztató. Ha valamely nagyon klubban lépünk fel, ahol jobban ránk figyelhetnek és megismerhetnek, ott nekünk kell fizetni. De akkor bízhatunk benne, hogy bekerülünk valamelyik rádióba, vagy kapunk valahonnan segítséget a lemezfelvételhez. Azt a maxilemezt, amit itt a koncerten is árultunk csak úgy tudtuk kiadni, hogy a munkánkból összespóroltuk rá a pénzt. A három számot 2 nap alatt vettük fel egy stúdióban.

-Mivel foglalkoztok a magánéletben?

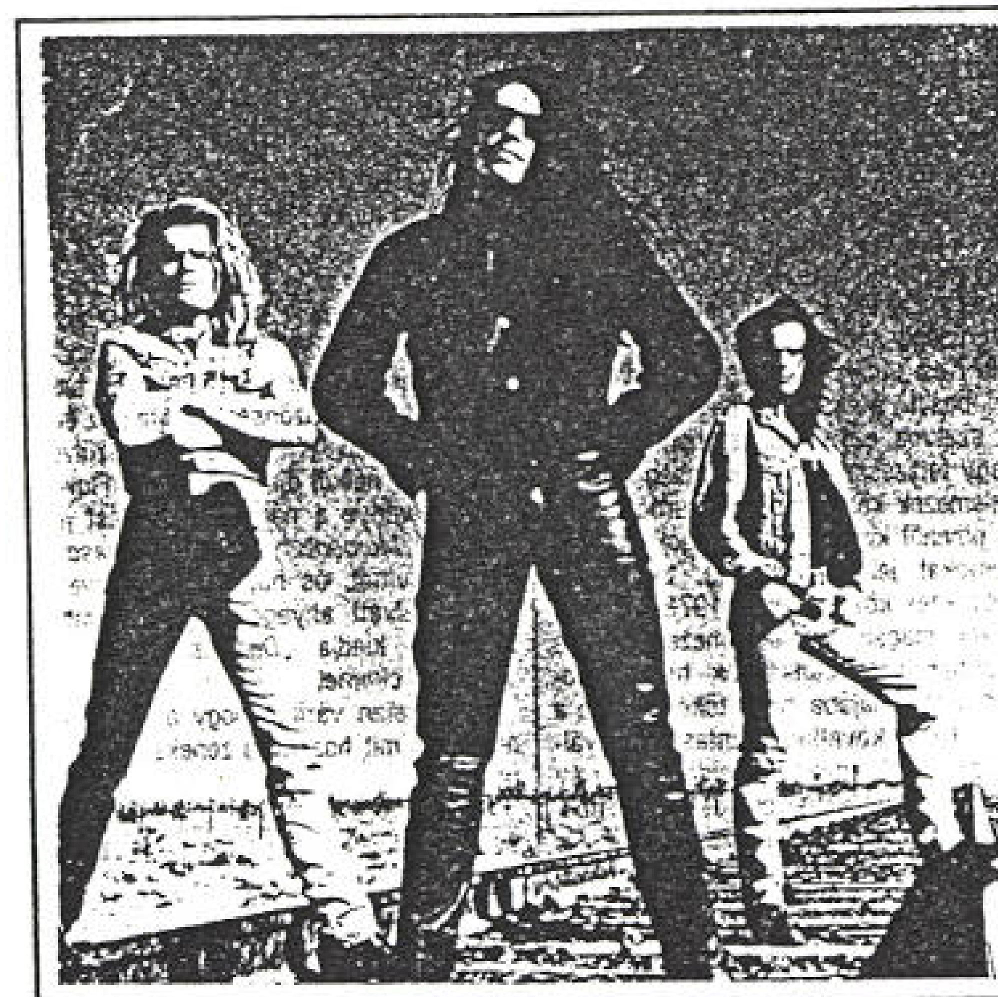
-Van közöttünk elektromérnök, raktáros és munkanélküli. Én pedig a BBC TV-nél dolgozom.

Snatch

CULT

Cool metal. Legelőször ezt a kifejezést hallottam a Cult zenéjére. A cool szó jelentése: hűvös, hideg, közömbös. Később voltak akik new wavenek, hippi zenének, vagy egyszerűen rock'n'rollnak titulálták a négytagú angolt zenekar zenéjét. Nekem mégis a cool metal tetszik a legjobban. Nem a metal, hanem a cool szó miatt. Hűvös zene. Aki a heavy metal felöl igyekszik megközelíteni őket, azt egyébként is csalódás fogja érni: nincsen kétlábdobos agydöngölés, se "galopp-basszus", se 200 hang/másodperces szólók. "Képtelen vagyok gyorsan játszani. Többnyire hagyom, hogy a dalok diktálják a szólót. Az érzés a fontos, játszani kell. Ez nem gyorsasági verseny." - mondja magáról Billy Duffy gitáros, aki lassan az egyetlen biztos pont a főnök Ian Astbury mellett.

Annak idején, '83-ban ők alapították - Astbury néhány sikertelen kisérlete után - a zenekart. Maguk mellé vették Jamie Stewart basszusgitárost és Les Warner dobost. A nevüket Southern Death Cultról Cult-á alakították, és kiadták a Spiritwalking című nagylemezt. Az igazi bemutatkozásnak azonban a második, Love című LP-t tekinthetjük. Soka ez után az album után könyvelték el a Cultot new wave bandának. És a lemez zenei világa tényleg mintha a korai Cure és a Led Zeppelin keveréke lenne. Angliában túl régimódinak, az USA-ban túl újszerűnek tartották őket. Valószínűleg ez is közre játszott abban, hogy a következő, Electric című lemezük a legegyértelműbb, legkönnyebben kategorizálható album a zenekar történetében. Csupasz, dögös rocklemez, gitárokkal, Born to be Wild-dal, a megszokott 2/4-es tempóval. Ezek után érthető, hogy a világ heavy metal rajongóinak népes tábora is kezdett felfigyelni a Cultra. Astbury és társai azonban ahelyett, hogy a jól kitaposott úton elindultak volna a csúcsra, letértek az első mellékösvényre és megcsinálták a Sonic Temple című nagylemezüket, amely tökéletes keveréke a Love kissé pszichedelikus és az Electric egyszerű, nyers hangzásvilágának.

Egyre nagyobb szakmai és közönségsiker kisérte őket, s bár a legutóbbi lemezfelvételkor hozzájuk csatlakozott dobos (Matt Sorum) a Guns'n'Rosesba távozott, ők '91-ben elkészítették és megjelentették pályafutásuk talán legjobb lemezét a Ceremonyt. Az új album koncepciója teljes egészében az észak-amerikai indián őslakosság élete és kultúrája köré épült. Csörgődobok, skandáló indián énekek hangzanak fel a dalok között. A szövegek pedig szinte kivétel nélkül a "civilizáció" áldozatául esett ősi értékek védelmében szólnak. Zeneileg pedig sikerült úgy fejlődniük, hogy a mai napig megőrizték kezdeti erősségeiket. Hűvös, kiszámítható, precíz rockzenét játszanak, ahol kell, akusztikus betétekkel, zongorával, vagy néger háttérénekesekkel. A hideg és durva felszín mögül azonban negyedik, ötödik hallgatás után előbukkannak azok a tiszta érzések és energiák, amik a csúcsra juttatták a Cultot, és ami megkülönbözteti őket a jelenleg olyan divatos többi rock'n'roll bandától.

K B.

LÁTÓSZÖG

Nem ringatom el magam abban a hitben, hogy az elözö látószög olvasói epedve várják újabb szogecskémet a kultúra fekete koporsójának leszögezéséhez. Nem dicsérem tehát, amit nem lehet, de reménykedem, hogy valakit mégis érdekel lökött véleményem. Mivel olyan sok esemény történt, hogy tömondatos tudósitással is megtelne velük e lap, ezért igyekeztem becsukni a szemem, hogy mai látószögembe minél kevesebb dolog essen bele,

Még mindig a tavalyi éven csámcsogva mindenképpen két nosztalgiakorongot kell megemlitenem. Valamikor réges-rég, az idök óceánjának kezdetén, de legalább 1982-ben lelkes rajongója voltam a Kontroll Csoport nevü képzödménynek. Az akkori hullám forgatagában számomra ök voltak a legizgalmasabbak, mivel szövegeik mellett zenéjükben is volt "némi" cselekvény. A tavaly májusban adott koncertjükröl kikerekitett hiánypótló korongon nem mindig a legismertebb, a legnépszerübb dalaik szólnak. Itt egy 1991-es "amatör" zenekar játékát és számait hallhatjuk. Ezek csöppet sem rózsaszin ködökben fuldokló, aktualitását vesztett emlékek, viszont a tizszámos lemez gyengébb pillanataiban langyos közhelyeket is tartalmaz. Akit nem érintenek meg az olyan darabok, mint a **Ma háború van, holnap béke**, a **Félelem háza**, **Én vagyok te** (I Am You), vagy a **Nem én vagyok** cimüek, az inkább presszópopot hallgasson! Annak viszont, akit a hamis elöadás és a "nem teljesen profi" felvétel zavar, sajnos igaza van.

Radics Béla nem érhette meg, hogy önálló nagylemezen is bemutathassa gitártudását. Sovány vigaszként pedig most kaptunk egy korongot a Tüzkerék Revival Band elöadásában. A **Megátkozott ember** cimmel megjelent lemezükön Radics szerzemrnyeit hallhatjuk, tulajdonképpen korrekt, tiszta elöadásban. Ha nem ismerném gitárfenoménünk eredeti darabjaimak nagy részét, talán még örülnék is a hallott muzsikának, igy viszont mindig összeszorul a szivem, mivel egykori koncertek emlékképei ugranak be. Talán a fiatalabb nemzedék elfogulatlanabbul tudja hallgatni ezt a kellemes, de Radics Béla virtuozitásától végül is mentes korongot. Köszönet mindezért Filip György (ének, pofagyalu), Tóth József Ferenc (gitárok), Tóth Tamás Béla (basszusgitár) és Drexler Zoltán (ütöhangszerek) játékának!

Idén a budapesti közönség csak kapkodhatta fejét (és persze pénztárcáját) a fesztiválok özönében. A Tavaszi Fesztivál, a **Munkák**, az Etnozenei Fesztivál, a **Magyar Jazz Ünnepe**, a Budapesti Búcsú csak úgy ontotta az eseményeket. Ki sem lehetett kerülni öket, no de nem is akartam! E sorozat egyik hangversenyén - mondhatnám úgy is: ünnepén - fellépett az Amadinda együttes is. A tagok, azaz négy fiatalember néhány évvel ezelött elhatározta, hogy létrehozza a magyar ütöszenei kultúrát. 1985-óta ontják a telthàzas koncerteket, most éppen John Cage amerikai zeneszerzö antizenéivel riogatták gyanútlan hallgatóikat. Azaz csak riogatták volna... Mert Cage úr sörösdobozai, rádiói, rosszul hangolt fürdökádja és egyéb dolgai a meghökkentés helyett igazi zenei élményt adtak a Zeneakadémia hallgatóságának. Higgyünk tehát az elöadóknak, akik a látvány mellett a különbözö hangszeres és házkörüli hangzások magasszintü, élvezetes elegyet hozták létre. Azonkivül nagyszerüen játszanak regtajmokat marimbán és afrikai népzenét az amadinda nevü, mosóteknö nagyságú xilofonon is.

E koncertnek volt még két másik szereplöje is: Szabados György müveit a késöi kezdés miatt már nem vártam meg, a Makám konstruktivizmusa, csodálatosan tiszta hangzású repetitiv (azaz visszatérö elemekböl, motivumokból épitkezö) zenéje pedig hidegen hagyott.

F. O. SYSTEM

Akiket mindig szeretek meghallgatni, az a Trió Stendhal nevü formáció. Öket a dzsez néven illetett müfaj elöadói közé sorolják, de ez ne rémitsen el senkit sem! Nevezhetnék a zenét akár "gatyarotyogtató motyogógaty"-nak is, ettöl Dés László (szaxofonok), Schnétberger Ferenc (gitár) és Horváth Kornél (konga, ütöhangszerek) mindig összefogott, virtuóz latin darabjai olyan természetességgel gördülnek le a szinpadról, hogy nem lehet nem odafigyelni rájuk. Ha könnyed, de tartalmas szórakozásra vágyol, ne mulaszd el valamelyik koncertjüket.

Kevesen tudják, hogy az idén tiz éve elhunyt Radics Béla mellett az 1982-es évben még egy magyar gitáros is a veszteséglistára került: Szabó Gábor. Az 1956. novembere és 1981. májusa között külföldön, föleg Amerikában élö müvész olyan csendben hagyott el minket, ahogyan élt. Az életében megjelent 41 játékát tartalmazó nagylemez közül mindössze egy volt magyar kiadású. Csoda hát, hogy senki sem tud róla semmit?! Pedig érdemes lenne elgondolkodni azon, hogy jelentösebb rak és könnyüzenei lexikonokban miért csak ö az egyetlen önálló magyar cimszó! A két-három-évenkénti Santana -koncertek elött Carlos Santana nem gyözi hangsúlyozni, hogy Szabó nélkül, aki végül is "feltalálta" a latinrak stilust, nem jutott volna eszébe igy gitározni. Szabó múlhatatlan érdemeket szerzett a "keresztutas", azaz külföldiül cross-over stilus megalakotásában is. Mindezeket figyelembevéve határozta el a **Magyar Jazz Szövetség** vezetösége az életmüért adományozandó Szabó Gábor Dij kiadását. Az elsö alkalommal a dobos Kovács Gyulát jutalmazták... volna, ha megéri a májusi dijátsdást! Sajnos, öt márciusban temették.

Még mindig az 1991. év tanulságaihoz tartozik az, hogy szerettem volna meghallgatni az F. O. System egyetlen megjelent korongját. Annak rendje-módja szerint befizettem a gyanús nevü **Rock Management** cégnek a lemez árát! Nos, a cégtöl sem a pénzt, sem a lemezt nem kaptam meg! A korongot tehát nem tudtam meghallgatni, és azóta sem tudom, nem lettem-e szegényebb élményekben? Viszont mégegyszer pénzt elöre senkinek sem küldök...

Mindig örömmel olvasom azokat a hézagpótló irásokat, melyek olyan kedvenc "lökött" zenekaraimmal foglalkoznak, mint a Gentle Giant, az UT, az Amon Düül II., a Honeymoon Killers, az ...A Thinking Plague, a Magma, vagy a Van Der Graaf Generator stb. örültem tehát a Második Látás Van Der Graaf cikkének is: ez igen, ezt sem nekem kell megirnom! Kételkedni pedig csak akkor kezdtem, amikor a Still Life albumról a jó kritikát olvastam. Számomra ugyanis e korong - minden erénye ellenére - a többi Van Der Graaf albumhoz képest: unalmas. Ennyire szubjektiv lenne egy produkciió megitélése? Remélem: nem! De azért szabad kételkednem, ugye?

Gondolkodtam azon, hogy a VHK új lemeze, a **Semmi kapuin dörömbölve**, bekerüljön-e látószögembe? Lemezeim között persze ott a helye (mint a fentebb már emlitett korongoké is), de más dolog valamit szeretni, hallgatni, és más egy objektivebb górcsö alá vont ismertetés. Valahogy úgy érzem, nálam elhivatottabb itészek úgyis darabokra szedik az egészet, nekem tehát nem kéne vele foglalkoznom. A lemez meghallgatása után számomra úgy tünik, hogy az eddigi sámisztikus szertartást felváltotta egyfajta zenére törekvés. Hogy sikerrel jártak-e? Nos, ezen rágódjon hát más. A lemez dallamosabb, puhább hangzású A-oldala után a B és a kétszámos kislemez ugyan a megszokott keménységü, de nekem az Archbisop Kebab Yinferranodgie -ja akkor is jobban tetszik.

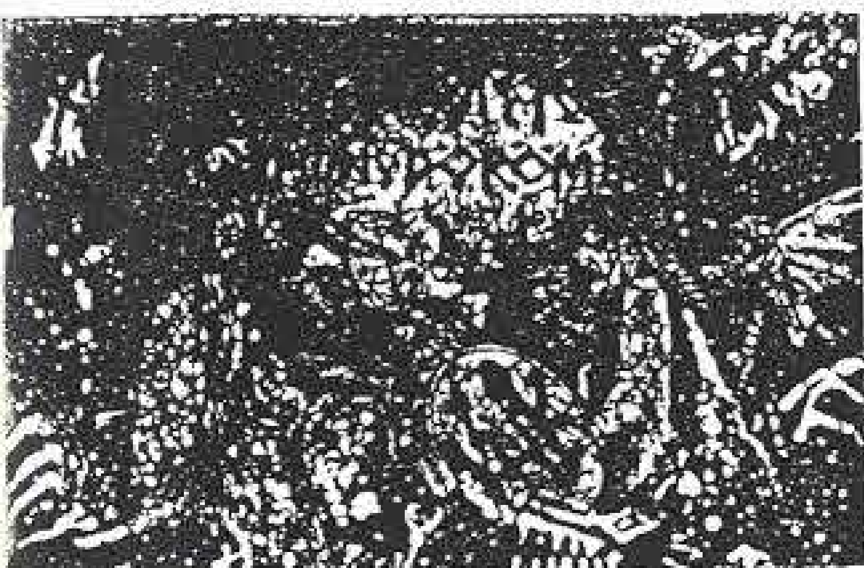
Még valami belekerült látószögembe, melyröl talán nem érdektelen irnom. Száz éve született ugyanis Lajtha László zeneszerzö, népzenekutató, Bartók Béla és Kodály Zoltán kortársa. Nem kivánok e helyt bármi hittéritést elkövetni komolyzene ürügyén, csak éppen megjegyzem, hogy minden, ami érzelmileg gazdagabbá teheti hallgatóját, érdemesnek kell lennie figyelmünkre. Márpedig ilyenek az ünnepi rendezvények ingyenes és fizetö koncertjein egyaránt elöfordultak, hogy csak a Mátyás-templomban elöadott, orgonakiséretes Misét emlitsem. Nehezményezem viszont, hogy mindezt csak a centenáriumi ünnepségek tiszteletére szedték elö! Segitség!! A következö ilyen évfordulót én már nem érem meg!

Béke és Zene legyen veletek!

KARI

news

VÁGTÁZÓ HALOTTKÉMEK

Nem tudom elképzelni hogy lehet az, hogy Magyarországon hivatalosan még mindig nem veszik észre a V.H.K. működését. Pedig ha valami, akkor ez az a sokat keresett egyéni hang; a magyar zene. Belőlük lehetne "világsztárt csinálni", nem a huszadrangú nyugatmajmolókból. Persze feltételezem, hogy a V.H.K.-nak semmi szüksége arra, hogy belőlük valaki is sztárt faragjon. Ők a világ underground porondjain már évek óta a legjobbak között vannak. És ha a Semmi kapuin dörömbölve című lemezüket hallgatom, egész biztos, hogy még egy jó darabig ott is maradnak. Iszonyú intenzitást és energiát sikerült rögzíteniük abban a 15 méter élhosszúságú, kockaalakú, eindhoweni hodályban, ahol az anyagot felvették. Az előző két lemezükhöz hasonlítva ez a mostani LP az ösztönzene mellett több tudatosan szerkesztett dal tartalmaz. A fő mozgatóerő továbbra is az ősi, tudat alól táplálkozó népzene, de az, hogy stúdiókörülmények között lehetőség nyílt bizonyos fokú zenei kontrollálásra is, csak jót tett a V.H.K.-nak. De ha valaki mégis többre tartja a "kokakólát", a silány nyugati kultúrát mindennél, hát tegye. Ez semmit nem von le a zene értékéből. KB

KORTÁRSAK

Hátsóajtó a Mennyországba

Ha van magyar Depeche Mode, magyar New Kids on the Block, miért ne lehetne magyar Cure is? Ugyanis a Kortársak évekig így volt - nem is teljesen alaptalanul - elkönyvelve. Dehát mindez a múlt. A most megjelent legelső nagylemezük igyekszik is bizonyítani ezt. Hál'Istennek nem rontották el az album szerkesztését úgy, hogy csak vadonatúj dalokat tettek rál. Öt új és öt régi szerzemény hallható a lemezen. Kitűnő hangszeres játék és változatos zenei megoldások festik alá Kormos Zsolt kicsit lebegős, el-el csukló, érzelemgazdag énekét. Nem rosszak a szövegek, bár ha valaki nem tudja, vagy nem akarja érteni az egyébként őszinte és mélyről jövő gondolatokat, könnyen nevetségessé válhat számára a sok ködös szimbólum, az előadójával együtt. Ettől függetlenül a lemez összességében jó. Kidolgozott, tökéletesen hangszerelt, profi módon előadott dalok követik egymást, de mégis hiányzik valami. És pont ez az a valami, ami megkülönböztethetné a Kortársakat a számtalan európai szinvonalon zenélő együttestől. KB.

CURE

Általában idegenkedni szoktam a rockzene nagy visszatéréseitől, mert leggyakrabban nem többek újrahangszerelt daloknál, egyszerű, rutin pénzhajhászatnál. Körülbelül így ált össze a Cure visszatérése is, tavaly előtt a Mixed Up című lemezzel. Bár a legutolsó és egyetlen új, Never Euongh című dal már sejtetett valamit. Két év hallgatás következett, majd az idén a Wish című nagylemez, ami bőven megért ennyi várakozást. Közben távozott a zenekarból Laurence Tolhurst és helyette egy új gitárossal egészültek ki. (Perry Bamonte) Talán neki is köszönhető, hogy az album hangzása eléggé gitárcentrikus. Egyedül Robert Smith földöntúli éneke az a védjegy, ami mintha a tíz évvel ezelőtti Cure-hoz tenné hasonlatossá ezt a lemezt. Természetesen most is találhatunk egy-két slágert és egy-két töltelékszámot, de ezek is illeszkednek a közel 60 perc nyi anyag hangulatához. Egyedül az kedvetleníti el kissé, hogy tudom, újra elindult a showbusiness a zenekar körül és ők nem fognak kitérni előle. Pedig most, mikor a szombat esti utcákról lassan már eltűntek a szénaboglya hajú divat Cure-sok, és maradtak azok, akik tényleg szeretik ezt a zenét, örülni kellene ennek a lemeznek. A Pornography; a Kiss Me, Kiss Me, Kiss Me és a Disintegration után újabb Cure klasszikus született. KB.

TOP LISTA HELYETT SONIC YOUTH

- SONIC YOUTH (EP)

Első, 1982-ben kiadott korongjuk ha idegen hatásoktól nem is, de ideológiáktól mentes. A zabolátlan gitárok mellett keserűséggel, elkeseredéssel telített.
Do you remember Jimy Hendrix?

- CONFUSION IS SEX (mini LP - 1983)

Legfontosabb korai SONIC Youth lemez. Kompromisszum nélküli noise zene. Gátlástalanul olyasmit is kiadtak magukból, amiben az első lemezük idején még nem voltak biztosak. A bátor kísérletek közt olyan gyöngyszemek is hallhatók, mint a Stooges zenekar I wanna be your dog című számának az átdolgozása. A következményeiből ítélve a '80-as évek egyik legfontosabb lemeze.

- BAD MOON RISING (LP-1985)

Death Valley 69 (With Lynda Lunch) c. nótával kezdődik de a sajátságos hangzáshoz hiányoznak a számok, amik egybetartanák a lemezt. Érezhető, hogy ezt a lemezt is olyan emberek készítették, akiknek az élettől semmilyen elvárásaik nincsenek.

- EVOL (LP-1986)

Lassan kezdenek kibontakozni egy nagy zenekar körvonalai. A vad gitárriffek mögül előbukkan néha egy kis dallam, vagy szégyellősen megbújik a dob-basszusgitár dübörgés mögött.

- SISTER (LP-1987)

Az előző lemez folytatása, már ami a hangzást illeti. Habár talán ezen a lemezen még bátrabban ütköztetik a szembenálló erőket. A dallamból ami meg próbálja összefogni a számokat, és a mindent elsöprő és a minden lerombolni akaró vad Noise hangzást. Kedvenceim a: (I got a) Catholic Block, Stereo Sanctity.

- MASTER DIK (EP-1988)

Maró öngúny, baszkódás, baszogatás. Ramones, Beatles, vagy nem? Vad session, humor.

- DAYDREAM NATION (dupla LP-1988)

Saját bevallásuk szerint az egész lemezt Andy Warholnak szentelték. Ennek ellenére pár szám hangja Teenage Riot, Hey Joni, Silver Rocket, elég messzire hallatszott.
A korlátlan szabadságra való állandó törekvés lassan terhessé kezdett válni. Ezért néhol a hagyományosabb formák felé fordultak. Mindezek ellenére egyre nyilvánvalóbb, hogy a Sonic Youth számára a R'N'R egyszerre cél és eszköz.

- SONIC DEATH (CD-1988)

Korábbi élő felvételek hallhatók rajta.

- GOO (LP-1990)

A Blast First - SST kiadóktól átigazoltak a Multkomerc Geffenhez és ezért többen le is mondtak róluk, de a lemez szolgáltatta argumentumok hallatán kénytelenek voltak felhagyni az előítéleteikkel. A Sonic Youth lemezről lemezre fejlődött és ezt bizonyítja ez a lemez is. A kis Noise Bandból a komolyzenei potenciállal rendelkező zenekarrá.
Az első lemezeikhez viszonyítva az olyan számok, mint pl. Kool Thing, Dirty Boots, Tonic (A song for Karen), könnyebben emészthetőek, de letisztultabbak is.

- KILL YR. IDOLS

Studió és koncert felvételek kombinációja. Kill Yr. Idols, Protect me you (From confusion is sex).

- CHICCHONE YOUTH - WHITE ALBUM

Mike Watt-al (Firehouse) és Jay Masc9s-al (Dinosaur JR.) közösen fejezték ki csodálatuk és elragadtatásuk Madonna iránt.

„A FÁJDALMAK VÉGE"

A Kampec Dolores 1992. április 22-én a Föld Napja alkalmából fesztivált rendezett a Lágymányosi Közösségi Házban. A programban kiállítás, performance és koncert szerepelt. Az itt befolyt összegből augusztus elején Hajnóczy Csabáék egy Föld-tábort szerveztek a Borzsonyben lévő Bánki tónál. A tábor témája a természet és a természetes élet védelme. A meghívott előadók között szerepelt Sebeők János, Karátson Gábor és Eörsi István.

A következő beszélgetés itt, ebben a táborban történt Hajnóczy Csabával és Kenderesi Gabival a tábor lakóinak részvételével.

Hogyan emlékszel vissza a Kontroll Csoportra? Milyen szerepe volt a zenekarnak a magyar rockzenei életben?

22-23 évesen, amikor a Kontroll Csoportban kezdtem el zenélni, ez a fajta zene forradalminak tűnt. A politika nagy szerepet kapott ebben a műfajban. Bár a Kontroll sohasem politizált, annyira direkt, mint pl. az URH.

Az én eredeti szakmám zenekutató. Összehasonlítottam az akkori újhullámos zenekarok zenéjét a nagy rockbandák zenei világával. Igen erősen elütöttek egymástól zenében is, nem csak a politizáló tartalomban. Én magam elsősorban zenésznek tartom. A Kontroll Csoporttal a tűrés, tiltás, támogatás kategóriájából mi a tűrés határain belül estünk. Választhattuk volna azt az utat is, mint pl. a CPG, akik abban az időben nagyon kemény, rendszerellenes számokat játszottak. De én sok mindenben nem tudtam azonosulni az efajta zenekarokkal. Az URH feloszlása után az utódzenekarok szövegvilága is erősen megváltozott. Eltűnt belőlük a politikai él. Gondolok itt a Balkán Fuoristra vagy az Ági és a Fiúkra. Ma már nincsenek ilyen tömeghatású zenekarok. Zenei forradalomról sem beszélhetünk - folyamatos változás van.

- Voltatok betiltva abban az időben?
- Konkrét betiltásról nem beszélhetünk. '81-ben kezdtünk el játszani, abban az időben, amikor a "szakma" a tatai könnyűzenei tanácskozáson elhatárolta magát ettől a műfajtól. Ez meghatározta a helyünket.

Egyszer Miskolcon nem léphettünk fel, mert nem volt rendőrségi engedélyünk. Egy másik alkalomkor pedig a barátnőnk útlevélkérelmét utasították el, akinek a pincéjében próbáltunk. Az indok az volt, hogy "szélső jobboldali csoportosulásnak ad helyet a lakásában".

Igazából 2-3 koncert maradt el, de ez is csak minket segített, hiszen a legjobb reklám - a tiltás.

A változást az után lehetett érezni, amikor '81 őszén a Magyar Ifjúságban Szőnyei cikke megjelent a magyar újhullámos zenekarok védelmében. Innen kezdve megenyhült körülöttünk a légkör. Az Ikarusz Műv.Házban kaptunk állandó próbálási és fellépési lehetőséget. Itt voltak első 7-800 fős koncertjeink. Megszűnt, hogy csak haveroknak játszunk, és ettől a pillanattól kezdve nem tudtam követni, kik járnak a bulijainkra.

-Miért bomlott fel a Kontroll Csoport?

-Úgy éreztük mindent kiadtunk magunkból, amit így együtt csak tehettünk. Nem volt értelme a további folytatásnak.

-Mit jelent a Kampec Dolores név?

-Jelentése: "a fájdalmak vége". Az egyszerű nép nyelvezetében használják a halál megnevezésére is. Mint a földi lét - a fájdalom végét. Bár számunkra a fájdalmak nem értek véget, de nagyon jó névnek tartottuk.

-Hogyan születnek a Kampec Dolores dalok?

-Általában közösen írjuk őket. Valaki hoz egy ötletet és mindenki hozzáteszi a magáét. Néha kész szövegre írunk zenét, de ez nagyon ritka. A szövegeket különben Gabi írja.

-Mi a véleményetek arról, hogy a Kampec Dolores I.nagylemezét a Kontroll Csoport utánérzésének tartják?

-Ez annyiban igaz, hogy az Ieje van című szám valóban a Kontroll Csoport idejében született, és ha közben fel nem oszlik a zenekar, valószínűleg játszottuk is volna. A többi szám viszont már a Kampeccel íródott.

-Mi a véleményed a megjelent Kontroll Csoport nagylemezről?

-A Nap-Nap Fesztiválon, ahol ez a felvétel készült, egy 16 csatornás felvételt ígértek. De mivel egy kábellel kevesebb volt, végül is csak 8 csatornára került fel a felvétel. Technikailag ezért nem tökéletes a felvétel. Próbáltuk utólag kozmetikázással a hibákat eltüntetni, de ez nem igazán sikerült. Nekem a kazetta jobban tetszik, mint a lemez, nem csak azért mert több szám van rajta. Had mondjam itt el, nem azért került kevesebb szám a lemezre, mert azt akartuk, hogy a kazettát is megvegyék. Egyszerűen arról van szó, hogy a lemez dinamikája sokkal jobb, ha kevesebb szám van rajta. Azt sajnos már csak utólag vettük észre, hogy még fért volna szám a lemezre.

-Miért Ági feldarabolt keze került a borítóra?

-Ez egy nagyon jól sikerült és emlékezetes performance volt, ahol Ági feldarabolta a kezét. Ez az összekapcsolt kéz tökéletesen kifejezte azt az életérzést, amiben mi akkor a Kontrollal éltünk.

-Az első lemezetek hátoldalán köszönetet mondtatok az EX-nek a segítségért, valamint az EX dupla lemezén hallható egy szám, amiben Gabi énekel magyarul. Milyen a kapcsolatotok az EX-szel?

-Az első lemezünket köszönhetjük nekik. Varsóban egy fesztiválon találkoztunk először. Utána pedig Magyarországon szerveztünk nekik egy koncertet. Itt adtunk nekik egy Kampec Dolores demót, ami nagyon tetszett nekik. Mivel mi abban az időben itthon nem tudtuk kiadni a lemezünket, ők szereztek nekünk lemezkiadót és stúdiót Hollandiában. A kapcsolatot azóta is tartjuk velük. A dupla lemezt pedig úgy készítette az EX, hogy a barátaiktól kértek zenei anyagot, amire ők utána rájátszottak. Így küldtük ki mi azt a számot, amin Gabi énekel.

-Milyen megfontolásból került fel a Levitációra, Nicó "Király" című száma?

-Mert nagyon tetszik nekem, és úgy éreztem, gondolatilag és hangulatilag összefügg a lemezen található többi számmal.Valamint szerettem volna saját előadásomban felvenni, hogy megnézzem én mit tudok belőle kihozni.

-Mikor lesz új Kampec Dolores lemez, és mik a zenekar tervei?

-Jelenleg új dobossal készülünk, és ha minden jól alakul, október-november körül indulunk koncertezni. A lemez valószínűleg csak tavaszra készül el. Az új számok közül hat már megvan, ezeket játszuk is a koncerteken. De 12 számot szeretnénk a lemezre rögzíteni. Az új anyagot CD-n és kazettán is ki akarjuk adni. Valamint kazettán jelentetnénk meg az első lemez anyagát, mert az csak LP-n jelent meg. Ezen kívül szeretnénk BAHIA néven az egész országban terjesztőhálózatot kiépíteni, ahol külföldi és magyar lemezeket, kazettákat és CD-ket forgalmaznánk elérhető áron. Tervezünk magyar zenekarok felvételeinek a megjelentetését is.

ARATÓ SENKI

Könnyűműfaj '81

POPZENE ÉS KÖRNYÉKE EGY TANÁCSKOZÁS TÜKRÉBEN

Még mindig nem tudni pontosan, hol vannak e műfajnak a határai, s ennek a következménye az is, hogy ilyes szélsőséges jelenségekről szólt Tóth elvtárs. Itt hivatásos előadóművészi engedéllyel rendelkező zenészek ülnek, s a Tóth elvtárs által említett rossz példák alanyai nem tartoznak hozzánk. Sem az URH, sem az Orgazmus, sem a Bizottság. Utóbbi például képzőművészekből áll. Ők nem rendelkeznek hivatásos előadóművészi engedéllyel. *Ha ez a műfaj megkapja a kellő elismerést, akkor az is kiderül majd, hogy ki vállalja a felelősséget.*

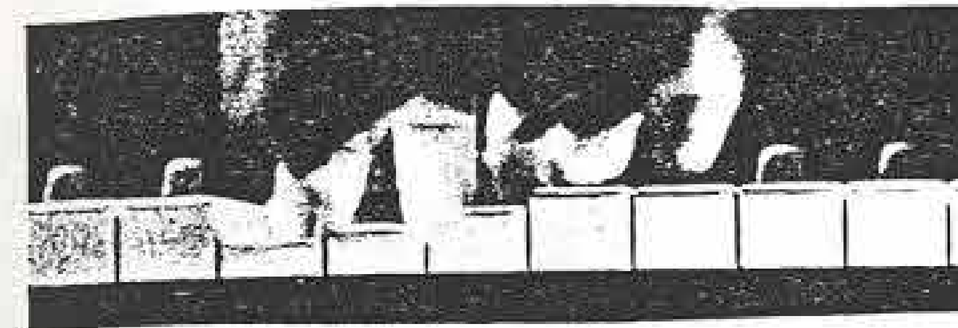
Bródy János

Amikor az URH-ról volt szó, valahogy úgy éreztem, mintha Várkonyi Zoltánt leszúrták volna azért, mert a színházban részeg volt az egyik statiszta. Miért kell az egész műfajra általánosítani olyan dolgokat, amelyek műfajon kívüli emberekre vonatkoznak?

Benkő László

UZGIN ÜVER

A magyar dzsessz sorsa

(Simon Géza Gábor: A magyar jazz 1945-1990 Történeti vázlat, Országos Közművelődési Központ, Bp. Pannonton, Pécs közös kiadása, 1990. 52.oldal)

Bibliográfiával, diszkográfiával együtt is csak 52 oldal Simon Géza Gábor: A magyar jazz 1945-1990 című történeti vázlata.

Az utóbbi néhány évben a hazai dzsesszélet legismertebb képviselőiről jelentek meg ugyan könyvek, de a magyar dzsessz egyes korszakairól írott dolgozatok a nagyközönség számára gyakorlatilag hozzáférhetetlenek maradtak. Simon Géza Gábor karcsú kötete sem az a munka, amely valamennyi könyvesboltban kapható. A pécsi Pannonton is beleesett a kis kiadók legnagyobb csapdájába: nem sikerült bekapcsolódnia a terjesztés országos hálózatába. A könyv ma már csak a szerző címén (Bp.5.Pf.:654.1365) szerezhető be.

"...teljesen nyilvánvaló, hogy a tárgyalt kereken 45 esztendő magyar jazztörténete még jelzésszerűen sem szorítható bele az adott terjedelembe. Törvényszerűen kimaradnak fontos események, személyiségek, stb. A szelekció természetesen - mint minden hasonló jellegű válogatás - szubjektív. Vázlatos összefoglalóm csak ízelítő kíván lenni egy készülő kötetből, "A magyar jazz könyvé-ből." -írja Simon Géza Gábor.

A fiatal dzsesszrajongók számára meglepetés lehet a Bevezető utáni első fejezetcím: A magyar jazz aranykorszaka 1945-1950. Valóban a háború utáni öt év lett volna az aranykor? Simon meggyőz: sajnos, igen. 1950-ig tartott a magyar improvizációs zene szabadsága...

Az ötvenes években a dzsesszt hivatalos körökben csak tánczenébe csomagolva lehetett kiadni. Más lehetőség gyakorlatilag nem létezett a művészek számára.

1962-ben végre beadvány készült a dzsessz érdekében az MSZMP részére. Ebben "kérdésként vetődött fel, hogy miért bélyegzik meg még mindig az improvizációt és miért dekadens, kozmopolita, kapitalista zene a jazz?" Fél évre rá, a KISZ kezdeményezésére megalakult a "Budapesti Ifjúsági Jazz Klub", azaz az első hivatalos, elismert és egyben támogatott magyarországi jazzklub.

Innen folytatódhat valójában a Történet, amelyben külön fejezetet kapott a Modern Jazz cymű lemezsorozat, jam session-ök, koncertek, a dixiland Magyarországon, a jazzklub-mozgalom, a jazz-könyvkiadás és a jazzkutatás kezdetei, a magyar hanglemezgyártás két évtizede. Feltűnő,, hogy "A magyar jazz a 70-es és a 80-as években" mindössze két oldalt érdemelt.

"A külföldön sikert aratott magyar származású művészek zenéje egyértelműen a magyar zenei talajon nőtt ki, s mint ilyen, a magyar jazztörténet elidegeníthetetlen része" - vallja Simon Géza Gábor, és a záró fejezetet a külfölfön élő (élt) magyar dzsesszmuzsikusoknak szenteli.

A könyv alig több mint félszáz oldal után végetért, de a magyar dzsessz történetét az Élet tovább írta. A két "új lemezmárka (Hungaropop-Jazz, Pannonton)" időközben különböző okok miatt megszűnt létezni.

Simon Géza Gábor újabb munkája: A magyar jazz könyve elkészült ugyan, de ezidáig (1992.április) nem talált kiadóra. Ezért is bír különös jelentőséggel a "történeti vázlat" minden szava, minden mondata. Örüljünk, hogy ennyi legalább még megjelenhetett...

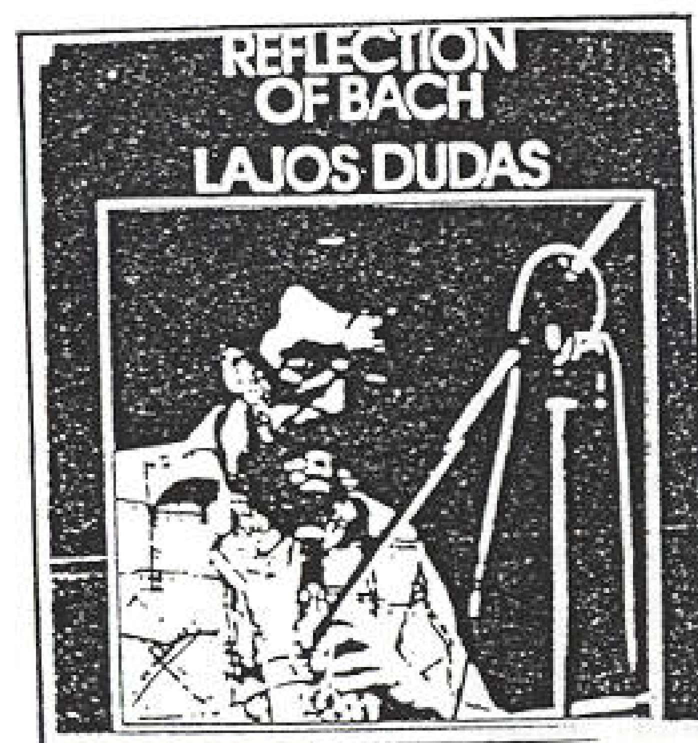
Félő, hogy ami nem sikerült Hrenynyikovnak és Zsdanovnak, azt elvégzi a Magyar Piacgazdaság. OLASZ SÁNDOR

LIBISCH KÁROLY

Dudás Lajos

Enciánkék hangok és jelek
(Dudás Lajos lemezei)

D u d á s Lajos zenéjéről beszélni albumai ismerete nélkül eléggé nehéz. Akadnak persze dzsezzenében tájékozott emberek nálunk is, akik számára kedves ismerős néhány szám e lemezekről is, de a nagyközönség (és a dzsezkedvelők nagy része) számára ezek a korongok albumok jobbára ismeretlenek. Dudásnak tehát sikerült "inkognitós zenésznek" maradnia Magyarországon, és sajnos Európa legtöbb hangversenyterme és lemezszalonja sem az ő zenéjétől hangos. Pedig a most ismertetésre kerülő LP-ken rögzitett hangok (művek) között bőven találhatunk néhányat, melyekből egy világviszonylatban is jelentős, egyéni hangú művész portréját lehetne megfesteni. Ehhez a szineket Dudás maga keverte: kellemes, tiszta, csillogó tónusaival a "Bach"-lemezen; a "Kerülő" széteső/újrateremtő rikitó vöröseivel; vagy a "Régi és új utak enciánkékjeivel.

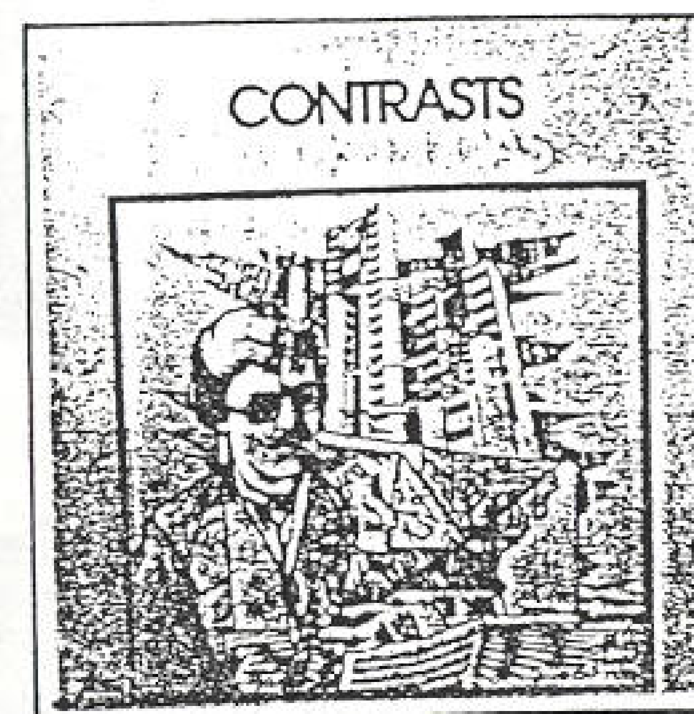

Időrendben az első önálló album a Metram kiadónál megjelent "Reflection Of Bach" {Bach visszatükröződése} 1977. végéről. Ezen Dudás klarinétozik, Szudy János ütőhangszereken, Alfred Haurand nagybőgőn játszik. Az előadott Bach-művek eredetijét a szólóhegedű-partiták (szonáták) képezik. A tizenkét elhangzó tétel mind külön darabnak minősül, mivel a lemezen egyetlen teljes mű sem szerepel és a tételek sorrendje sem mindenütt egyezik az eredetivel, továbbá a címek sem utalnak egyértelműen összetartozásra. A lemez számai (korabeli táncnevek, illetve zenei tempójelzések):

A/1. Allemande {Álmand}
2. Double {Dabl}
3. Sarabande-Dabl {Száráband-Dabl}
4. Tempo di Bourrée {Buré tempóban}
(az 1. partitából)
5. Adagio {Adádzsó}
6. Fuga {Fúga}
(az 1. szonátából)
B/1. Allemande {Álmand}
2. Courrante {Kurant}
3. Sarabande {Száráband}
4. Gigue {Zsig}
(a 2. partitából)
5. Gavotte en Rondeau {Gavot-rondó}
6. Loure {Luré}
(a 3. partitából)

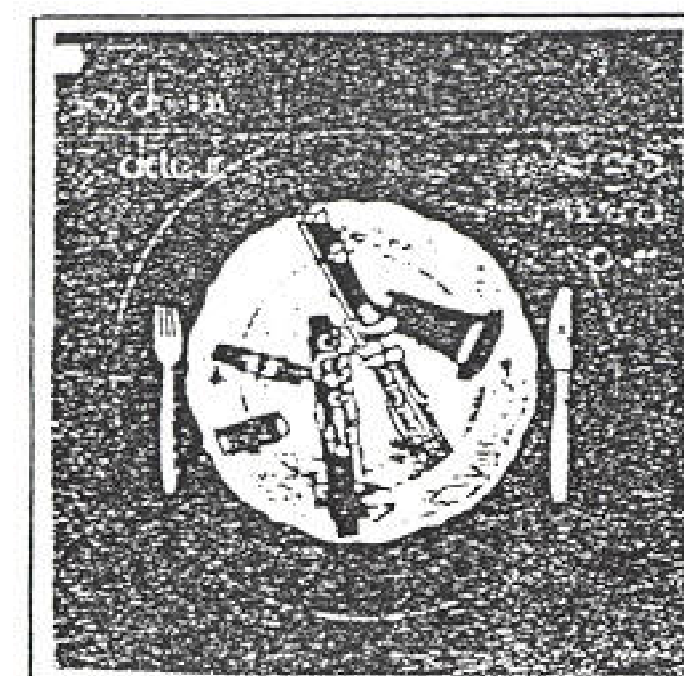
Nem feladatom most a dalok műfaji/stilisztikai elemzése - ez messzire vezetne -, egyszerűen fogadjuk el a zenét önmagáért (ennek néhány későbbi Dudás-album hallgatásakor még hasznát is fogjuk venni!). A felhangzó zenében a klarinété a főszerep (Dudás hangszerelese). Szolamában kevés tere van a rögtönzésnek az esetenkénti szinezéseken kivul (de például a "Zsigben" van). A Bach művek formailag és technikailag változatosak; zeneileg igényes, kiegyensúlyozott, kerek formákbol épitett tételek, melyek a hegedű játéklehetőségeihez igazodtak. A klarinét által Bachot hallhatunk, melyet kiegeszit a szintén sok "eredetit" játszó nagybőgő (A/3, 6, B/3). Rögtönzéseket elsősorban ütőkon és bőgőn hallhatunk: sikerült a rovidke dobszóló a "Fúgában", a "Gavot-rondóban" és a "Lurében", de semmitmondó és hosszú a "Kurantban". A ritmusrészleg dzsezes kisérete a darabok legalább felénél stilusosan illeszkedik az eredeti zenei szövethez, de hallható unalmas szvingelés ("Dabl") vagy rakos (rockos) kiséret is ("Zsig"). A lekerekitett formák, csillogó, szép figurációk kellemes élményeket szerezhetnek hallgatóiknak. Zenei érzelmi mélységekbe viszont még a néhány igazán szép, jó szám ("Fúga", "Gavot-rondó", "Száráband-dabl") sem juttathat el.

A következő lemezre Dudás hangszert vált: klarinét helyett tenorszaxofonon játszik, s a már ismert ritmusrészleg (Szudy és Haurand) mellett Mike Herting (Fenderzongora, ARP szintetizátor) és Erhard Bünting (gitár) szerepel. A Rillophon kiadónál megjelent "Contrasts" {Ellentétek} cimű albumon Liszt Ferenc és Bartók Béla müveinek feldolgozásai hallhatóak:

A/1. Csardas Macabre {Halálcsárdás}
2. Lamentation {Siránkozás}
3. Csardas Obstine {Makacs csárdás}
B/1. Piece of Hungarian Style {Magyar stilusú darab}
2. Cornemuse {Dudanóta}
3. An Evening in the Country {Egy este vidéken}

Ezen a lemezem hallgathatunk már "igazi" dzsezt is, bár az érzelmileg legmélyebb, legszebb dal a töprengő, belső hangokból kifejlődo "Siránkozás" kamarazene (hangszerelése: két szaxofonszólam, két ütősszólam, háttér szaxofonszinezéssel). A dzsez és a népi hangvétel egyesült új szintézisben a "Dudanótában", a ritmusrészleg sokszinű játéka feletti szaxofonszólamokban. A kitűnő "Halalcsárdás" hallgatásakor is csak egy kifogásom lehet: a latinos középrész bármely más (hasonlo szinvonalú) lemezen is rajta lehetne és nem a dallam fejlődéséből következik. Melléfogás volt a "Makacs csárdást" rakos (latinos) ritmusképletekkel összekombinálni. Szudy sajnos szétpufoli a művet (hogy az eléggé fantáziátlan, gyenge szintetizátor-rögtönzésről most ne is szóljak). Az "Este vidéken" cimű dalban pedig a magyaros hangulatot a gitáros és a Fenderes nem tudta átvenni, így az eléggé hidegen, idegenül hangzik (ellentétben Haurand stilusos, érző basszusával). Dudás szaxofonozása végig megnyerő, hangzatai tisztán megszólaltatottak, szépek. Játéka mögött ott az érző, gondolkodó ember. A lemezt annak ellenére szivesen hallgatom, hogy csak a számok felét tartom igazán jónak.

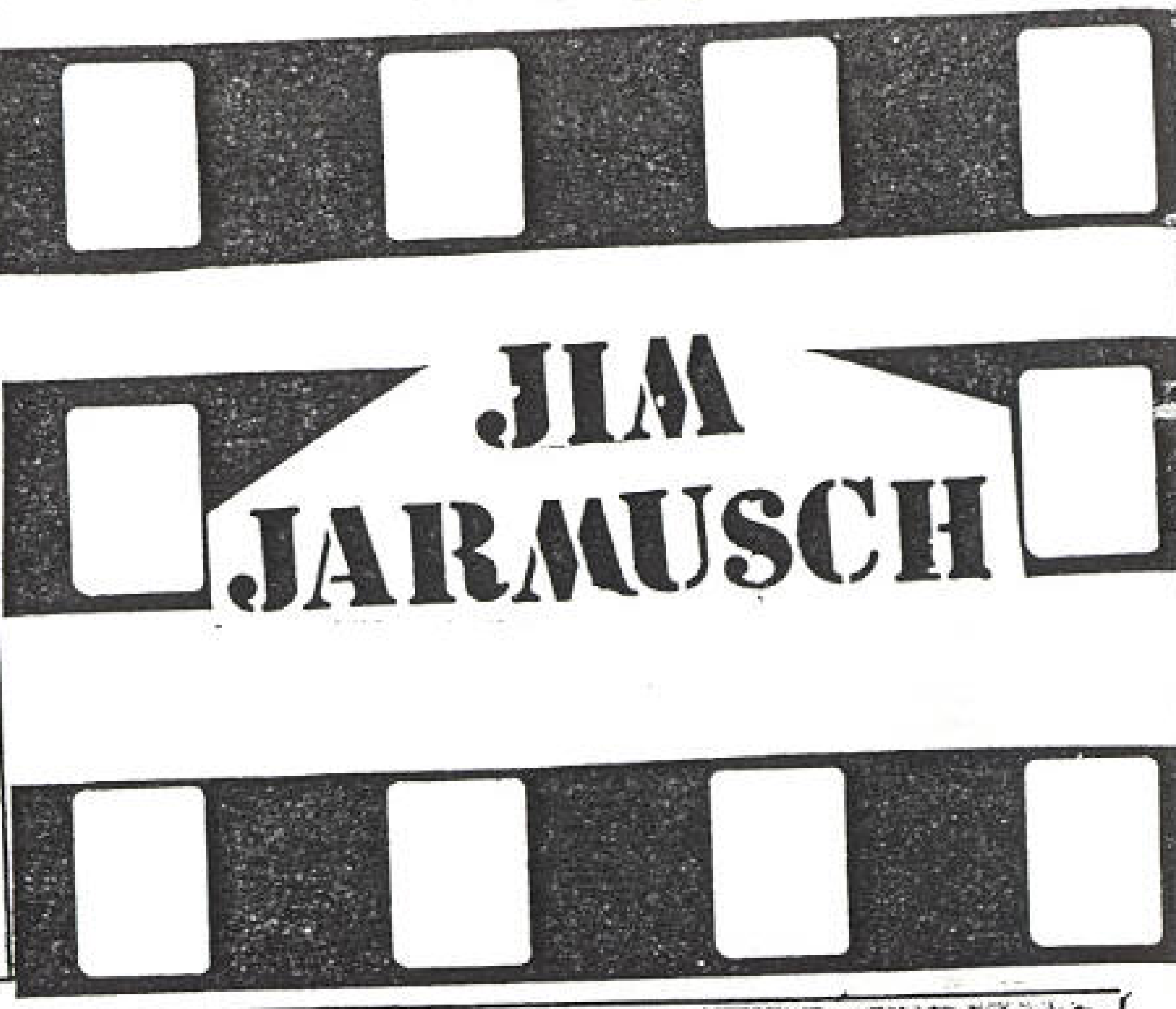
A harmadik nagylemezén Dudás előző partnerei közül egyedül Alfred (Ali) Haurand bőgős szerepel; továbbá Tom van der Geld vibrafonozik és Kurt Billker dobol. Az 1980. júniusában felvett és Rayna (Dudás felesége neve) lemezmárkán kiadott "Detour" {Kerülő} cimü lemezen Dudás újból klarinétozik és ő a zeneszerző is. A felvételek:

A/1. Detour {Kerülő}
2. Nightfull {Teljes éj}
3. Soft Waves {Lágy hullámok}
B/1. Fountain {Szökőkút}
2. Kukeri Dance {Babatánc}
3. Tangangogo {Tangómemenj}

A szaxofonénál melegebb tónusú klarinét e dalokban szinte életrekel. Folyondárszerűen tekeredő dallamindák alkotják a "Kerülő", a gyönyörű "Lágy hullámok", vagy a "Szökőkut" témáját. Finom, légiesen könnyed és csillogó a "Teljeséj" kamarazenéjének (nagybőgővel ellenpontozott) klarinétszólama. Dudás partnerei teljesen egyenrangúak vele, érzik a darabok hangulatát, mives rögtönzéseikkel teszik teljessé a hallgató élményét. Hatásos elemei a lemeznek a kettős improvizációk (klarinét-bőgő, vibrafon-bőgő a "Kerülőben" vagy a "Babatáncban"). Az album fénypontjának a három "igazi" dzsezkompoziciót tartom ("Kerülő", "Lágy hullamok", "Szökőkút"). A "Tangómemenj" makacs tangóimitációja abszurdságában is logikus; a "Babatánc" klarinét-témakibontása a bőgő-dob kettőse felett, a vibrafonrögtönzések szépségei, Haurand csúsztatott basszusai, Billker dobolása és a fri(free)zenei elemek mind-mind csak fokozzák az egész lemez hatását. A részletekből felépülő, de egészként már új minőséget alkotó vonalvezetés egyszerre könnyed és következetes.

(folytatás a következő számban!)

- MI AZ OKA ANNAK, HOGY EURÓPÁBAN TÖBBEN SZERETIK AZ ÖN FILMJEIT, MINT AMERIKÁBAN ?
- EZ VALÓSZINŰLEG AZZAL FÜGG ÖSSZE, HOGY AZ AMERIKAIAK KONCENTRÁCIÓS KÉPESSÉGE NAGYON KORLÁTOLT. AZ AMERIKAIAKAT ELRONTOTTA A TELEVIZIÓ, MERT ŐK A HOLLYWOODI SZÓRAKOZTATÓ FILMEKEN NEVELKEDTEK, ÉS IGY CSAK AZ AKCIÓT BECSÜLIK VALAMIRE. AZ AKCIÓ - ROGYÁSIG ! A TELEVIZIÓ ÚGY KIMOSTA AZ AGYUKAT, HOGY TÖKÉLETESEN KÉPTELENEK A PALLÉROZOTTABB KÉPEKET BEFOGADNI, VAGY EGY KICSIT IS BONYOLULT TÖRTÉNETET FIGYELEMMEL KISÉRNI.

Éjszaka a Földön. Mire megvirrad mindennek vége. A kételyeinknek is. Vannak olyan filmek, amelyek akkor kezdődnek, amikor a vásznon megjelenik a címük, és akkor fejeződnek be, amikor a vásznon már csak az olvasható: vége. E két pont között történik minden. Nem nyafognak róla ismert sztárok, nincsenek tele az újságok pletykákkal, senki sem áradozik dollármilliókról. Miután pedig bemutatták, nincs botrány, sem kalkulációk a bevételről, és senki sem dicsőül meg feleslegesen.
Nem tagadom, szeretem az ilyen filmeket.
Jim Jarmusch három "egész estét betöltő" filmével, "Stranger Then Paradise", "Down By Law","Mystery Train", lassan bezárt egy kört. Maga körül-e, vagy Ő kívül esett ezen a körön, azt sokan szeretnék tudni. A választ mindenki a nemrég bemutatott, "Night On Earth" című filmjétől várta. Igaz nem olyan egyértelműen, mint szerették volna, de megkapták.

Ami Jarmuschnál egyre jobban zavar, az az, hogy lassan olyan státusza lesz, hogy nem illik róla rosszat írni, azaz mondani.
Ugyanez történt Fellinivel, Bunuelel, Wendersel, de más ismertebb rendezőkkel is.
Ha valamelyik munkájuk a vártnál kicsit gyengébbre sikeredett, a kritikusok, filmesztéták udvariasan átsiklottak felette. Leszalmáztak két-három oldalt mindenről, csak a szóban forgó munkáról nem. Esetleg az utolsó mondatban tettek egy burkolt utalást, hogy a film talán egy leheletnyel gyengébb, mint elődje. Hogy ez seggnyalás-e, vagy gyávaság, esetleg a rendezőbe vetett vak hit és tisztelet, nem tudom. Engem mindenesetre nagyon zavar.
Épp ezért babérkoszorú ide, Jarmusch oda, az utolsó, "Night On Earth" c. filmje nem egy remekmű.

Nem rossz film, de nem az, amit Jarmuschtól vártunk. Korábbi filmeihez képest ez egy kicsit más. Itt érkeztünk el ahhoz a bizonyos körhöz, ami bezárul. Az "Éjszaka a Földön" ezen a körön kívülre esik. Jarmusch, ahelyett hogy megpróbálta volna túlszárnyalni a "Mystery Train" sikerét, inkább egy új irányba indult, vállalva a kísérletezéssel járó kockázatot. De mielőtt elkezdenénk dicshimnuszokat zengeni bátorságról, rátermettségről, be kell hogy lássuk, nem valamilyen vad experimentalizmusról van itt szó. Nagyon is biztos pilléreken áll ez a film-novella. Ezek a pillérek pedig olyan kidolgozott és jólbevált Jarmusch-elemek, mint például a szinkronitás.
A Mystery Train-ben találkoztunk először azzal, hogy a film három története egy időben játszódik. De amíg ott az epizódok bizonyos kapcsokkal összekötötte, itt már ezek az összekötő elemek nincsenek.
Valamilyen idegen nyelv is felbukkan minden filmében.
"Stranger Then Paradise"-ban is hallható egy kis magyar, és azután sorban minden filmjének egyik jellemzője, hogy a szereplők eredeti nyelven beszélnek.
Az "Éjszaka a Földön" c. filmjének minden helyszínén a szereplők az adott ország nyelvén szólalnak meg, sőt, még a származásukat tekintve is áll ez az eredetiség.
És ha már a szereplőknél tartunk, vegyük őket sorba:
Winona Ryder, Hollywood új csillaga a film első, leggyengébb epizódjában. Aztán Armin Mueller-Stahl alakítja a keletnémet bevándorlót, akin a színesbőrű Giancarló Esposito röhög, mi pedig a négeren röhögünk, miközben keserűn fut öszsze a nyál a szánkban. A harmadik részben Beatrice Dalle alakít egy vak nőt, aki annak ellenére, hogy szép, mégis okosakat mond. A negyedik részben Roberto Benigni meggyónja szerelmét egy tökkel, egy birkával és a sógornőjével a konyha padlóján. Mindezt egy taxiban, egy papnak.(Őszentsége a végét már nem várja ki. Meghal.) Az utolsó részben Aki Kaurismaki ("Leningrád cowboy's menni Amerikába") háziszínészei Matti Pallonpaa és Kari Vaananen mondanak el egy szomorú történetet.
(Az említett "Leningrád Cowboy's ..." c. filmben Jarmusch is játszik.)
Ez az öt rész alkotja a "Night On Earth" c. film-novella füzért. A puszszív, egyszerű kameramozgás, az irónia, a cinizmus vissza-vissza térő elemei minden Jarmusch filmnek. Ugyanúgy mint Tom Waits, aki a film zenéjét szerezte.

Jim Jarmusch,

Mind az öt epizód taxiban játszódik. Tehát a cselekményen alapuló, összetettebb tartalom lehetősége eleve kizárt. A film alapját a párbeszédek képzik.
A véletlen találkozások spontanaitását igyekszik megfogni a rendező, váltakozó sikerrel.
Jarmusch egy idegen. Egy igazi idegen. Habár amerikai állampolgár, mégsem tartják amerikai rendezőnek. Elsősorban viselkedése és filmjei mássága miatt, ami elképesztő stílusa és képi világában nyilvánul meg. Az európaiaknak ez hízelgő és valamilyen felsőbbrendűséget éreznek európai mivoltuk miatt.
Viszont Jarmusch humora és hozzáállása nagyon is amerikai.
Filmjeiben nem ettek még meg senkit, ami ugyebár az egyik legújabb európai divat, lásd; "A hús","Delicatessen", "A szakács, a tolvaj ..."
És a homoszexualitás sem nagyon fog - lalkoztatja, lásd; Jarman All, "Querelle", ami a másik nagy divat Európában.
Jarmusch egy olyan rendező, aki egyik filmjét úgy hozta össze, hogy egy akkor már ismert rendező-barátjától elkérte annak legújabb filmjéhez felvett, de fel nem használt anyagát. Ehhez hozzávett egy kicsit, összevágta és így csinált belőle egy saját filmet.
Vagy egy másik filmjében egyszerűen kihagyta az egyik kulcsjelenetet, amikor is a három fegyencnek sikerül megszökni a börtönből, ahol már egy jó ideje őrlik egymás idegeit.
Jarmuschnál a kamera néha végigpásztázik egy utcát, majd gondol egyet és megteszi ugyanezt az utat visszafelé is, miközben semmi sem történik, csak egy rekedt hang énekel.
"Azt mondaném, hogy az én filmjeim a videoklippekkel állnak ellentétben. Én nem azért használom a kamerát, hogy bizonyos hatásokat érjek el, hanem az emberek fényképezésére. A fekete-fehér film, a

vágás és a zene eszközül szolgál arra, hogy ritmust adjon a filmnek. Számomra egyetlen egyszerű szabály érvényes ebben a mesterségben: ha a film eszközül a művet, az alapgondolatot, a tartalmat, a mű formáját szolgálják akkor jó. Ha egy film csak azért van, hogy megtöltse a producerek zsebét, akkor rossz."

Ha valaki ilyeneket nyilatkozik, azt nem csoda, ha kerülik a nagy stúdiók emberei. Viszont Jarmusch ennek köszönhetően olyan szabadságra tett szert, amilyennel kevés kortársa rendelkezhet. És ez a szabadság az, ami legjobban érezhető a filmjeiben. Nincsenek hatásvadász jelenetek. Csöpögős érzelmi ömlengések. Értelmetlen erőszak, durva kirohanások. Helyette van egyfajta minimalizmus, jellegzetes humor, közönséges dolgoknak értelme, másság, egyidejűség, de a jelzők felsorolásától nyugodtan el lehet tekinteni, hiszen filmjeiben a szereplők, mindenféle kötöttség nélkül, úgy járnak-kelnek, hogy szinte maguk sem tudják miért pont abban a Jarmusch filmben szerepelnek, és nem egy másikban.

Negyvenes éveihez közeledő, hirtelen őszült, punkfrizurás, cseh ősöktől származó úriember, rendező-asszisztensként kezdte Wim Wenders és Nicholas Ray "Lighting Over Water" c. filmjében, ami Nicholas Ray élete utolsó napjairól szól.
Ezután forgatta a "Permanent Vacation" c. rövidfilmjét, majd Wim Wenders volt az a rendező, akitől elkapta a"Dolgok Állása" c. filmjéhez felvett, de fel nem használt anyagát, ami alapján készítette el a "Stranger Than Paradise" c. filmjét, ahol az egyik főszerepet John Lurie alakította.

Az a John Lurie, aki akkor már jellegzetes figurája volt az újvilági underground zenei életnek. Zenekarával, a Lounge Lizzards-al amellett, hogy különös jazz-ükkel felhívták magukra a figyelmet, lassan kultikus figurájává vált a new york-i éjszakának. Jarmusch benne találta meg azt, akire mindig lehet számítani.

Soron következő filmjében is az egyik főszerepet Lurie-ra bízta. Társai pedig Roberto Benigni és Tom Waits lettek.
A film címe; "Down By Law". Három fegyenc története ez, akiket összezárnak egy zárkába. Mivel különböző világokból pottyantak oda, egymást követik a nézeteltérések köztük, de valahogy minden konfliktusnak komikus vége lesz. Aztán sikerül megszökniük. Jarmusch a szökés jelenetét, mint már említettem egyszerűen átugorja. Szabadlábon aztán újraértelmezik a szabadságukat, és kiki folytatja a maga útját.

John Lurie egy ficsúr stricit, Tom Waits egy lerobbant lemezlovast, Roberto Benigni pedig egy szerencsétlen kis olaszt alakít, aki ráadásul még angolul sem tud rendesen.

A film legmaradandóbb jelenetei kétség kívül azok, amíg a szereplők a börtönben vannak. Maradéktalanul kihasználják a helyzet teremtette lehetőségeiket. Egész idő alatt ki sem mozdulnak a cellából, mégis mindig meg-meg tudnak újulni, olyannyira, hogy a nézőnek néha már kétségei támadnak, valóban olyan rossz hely-e az a börtön ?
Jarmusch korábbi két filmjével is szép sikereket ért el, ahhoz képest, hogy független produkciókról volt szó, de az igazi áttörést mégis ez a film jelentette számára, úgy az európai, mint az USA mozikban.

A mű bemutatása után egy igen erős beskatulyázás vette kezdetét, aminek Jarmusch volt az alanya, a divatos kritikusok pedig a gyakorlói. A lepusztult világok rendezőjének nevezték, aki csak kurvák, alkoholisták, bűnözők társaságában érzi jól magát.
Titokzatos, megközelíthetetlen személyiségnek írták le.
A felsoroltakban persze van némi igazság, de azért jócskán eltúlozták a jellemzését. Jarmusch egyszerűen csak egy lázadó, ennek a hülye világnak pedig hősökre van szüksége.

Lassan kezd kialakulni a kép napjaink egyik legkontraverzebb rendezőjéről. De mielőtt folytatnám, engedtessenek meg egy kis kitérőt. Kitérőt Tom Waits kedvéért. Egyszer már utaltam rá, nélküle hiába is próbálnánk teljes képet alkotni Jarmuschról. Tom Waits útja többször is keresztezte Jarmuschét, a "Down By Law" c. filmen kívül még kétszer, vagyis az összes többi Jarmusch filmben valamilyen szerepet vállalt. Igaz a "Mystery Train"-ben csak a hangja hallható a rádióból, de a "Night On Earth" zeneszerzője. (A "Mystery Train" zenéjét John Lurie szerezte.)
Tom Waits olyan, mint a zenéje. Ha kell blues, ha kell jazz. Kelekótya vagy búskomor. Rekedt hangján suttog, vagy néha már hörög, vonaglik, miközben ropja részeg táncát a "szélben", amiről nekem mindig Michael Jackson jut eszembe, de ez mellékes.

Jarmusch nem rég ♯ Waitsel a "Red Hot And Blue" c. AIDS-ellenes propagandafilmben mutatták be ezt a táncot. Igaz csak Waits "táncolt", miközben Carl Polter "It's All Right With Me" című számát énekelte. A klippet említenem se kell, Jarmusch rendezte. Rajtuk kívül a filmben szerepelt még a U2-Wenders páros és a Deborah Harry-Iggy Pop--Alex Cox trió is.

Tom Waits is, John Lurie is több filmben szerepelt, de legjobb alakításaikat akkor nyújtották, amikor a felvevőgép mögött Jim Jarmusch állt.
"- A világ sok zugában vannak barátaim és ismerőseim, és így az ő nyelvi sokféleségük is helyet kap a filmjeimben. Azonfelül többnyire ezek az ismerőseim játsszák a főszerepeket. Például Roberto Benigni a Törvénytől sújtvában vagy a japán Kudo Joki most a Titkok vonatában. Ez a nyelvi sokféleség vagy mondhatni nyelvi zűrzavar azonban számomra egyúttal ösztönzés is arra, hogy humort és komikumot is beleszőjek a filmjeimbe. A nyelv végül is a legfontosabb kommunikációs eszköz, még akkor is, ha az emberek nélküle is megértik magukat, mint ezt a Törvénytől sújtvában mutattam meg.

Egyik filmnek vége, kezdődik a másik.
A Mystery Train formai szempontból három történetből áll.
A három történet egy időben játszódik, és a rendező erre építette az egész filmet. Memphisbe vezet bennünket. Egy szállodába, ami annak ellenére, hogy

semmi nem történik benne, mégis híres. Híres, hiszen Memphistben van, és itt már magában minden híres; itt született Elvis, a király, és minden halott, mert a király is halott.
A szinkronitás mellett talán a vontatottság, ez a néhol már az unalom határát súroló tempó a másik legfőbb jellemzője a filmnek. Olyan az egész, mint a szállodaportás gondolatai: "Ha Elvis halála pillanatában a Jupiteren lett volna, 324 kg-ot nyomott volna." A portás csak egy mellékszereplő. Egy háttér. De valójában mindenki a filmben csak az.
Az első részben a japán pár, akik természetesen japánul beszélnek, hiszen japánok. Erre utalt Jarmusch az idézetben. Ők a legendát keresik Memphistben. De amit találnak, az egy üres, kihalt város, és a kiábrándultság. Igaz a második részben megjelenik Elvis szelleme, de rossz helyen, mert a hotelszobában ideiglenesen megszálló olasz hölgy meg van róla győződve, hogy az egészet csak álmodta.

A harmadik rész három helyi seggfej rosszul sikerült estéjének a története, akik végül is a szállodában húzzák meg magukat.

Jarmusch filmjének három részét összekötötte. Több kapcsot helyezett el, amikre a néző fokozatosan talál rá, és ez már majdnem izgalmassá teszi a filmet. Ilyen kapcsok például a rádióból mindhárom részben megszólaló ugyanaz a szöveg vagy a lövés, amit az első két részben még csak hallunk, míg a harmadikban megkapjuk rá a magyarázatot.

A film a bemutató után kétféle reakciót váltott ki. Egyesek gusztálták minden egyes jelenetét, míg mások egyszerűen végigaludták.

Minden olyan reményteljesen kezdődik, de aztán valahol elveszik. Mire megvirrad, mindennek vége, és lehet mindent újrakezdeni...

- SENKI -

MITŐL FREEJACK EGY FREEJACK?

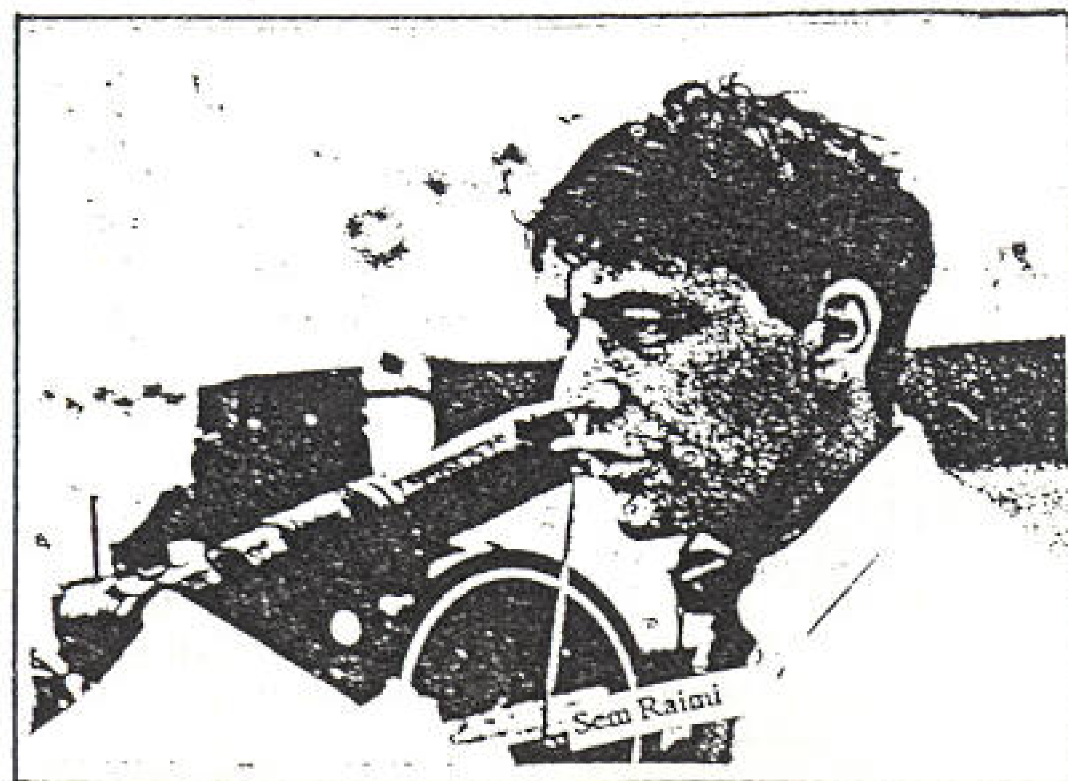
A Blade Runner-re mindenki emlékszik ugye? Na ez valami hasonló, csak nem olyan jó. Talán így lehetne a legegyszerűbben bemutatni-jellemezni a Freejack című filmet.
A sikerhez minden adott volt. Kitűnő téma, hiszen a moziközönséget mindig is vonzotta a közeljövő víziója. Itt azt láthatja. Futurisztikus kalandfilm, ami valahol a jövőben játszódik.
Parádés szereposztás. Mick "Mindenhez értek, de legjobban a pénzcsináláshoz" Jagger, Anthony "A bárányokat, meg minket is elhallgattató" Hopkins, Emilio "Kicsi vagyok én, majd megnövök én" Estevez.
Rengeteg pénz. Csak a filmben statisztáló kocsikra egy vagyont költhettek.
Zene: Jesus And Mary Chain. Ministry....
Ja és majd elfelejtettem: akció, lövöldözés, vér...

Két jó hír a horror kedvelők számára.
Sem Raimi, aki olyan filmeket jegyez mint a "Darkman", vagy a már kultikus "Evil Death I,II", elkészítette új filmjét, aminek a címe: "A sötétség hadai. A film hőse visszatér a múltba és egy motorosfűrész segítségével szolgáltat igazságot.
A másik hír, hogy Wes Craven (Fredy Krüger megteremtője) is új filmmel rukkolt elő. A címe: "Emberek a lépcső alatt".

A BARÁTNŐM BARÁTNŐJE

Ez a film Eric Rohmer nevébez fűződik. Nem új film, jópár éve készítette már a rendező.
Négy fiatal szerelmének, életének néhány napja kevés cselekménnyel, sok párbeszéddel. Jó film, de semmi több. Mégis egy dolog elgondolkoztatott. Mégpedig az, hogy ebben a filmben nincs halott, se erőszak. Még egy pofon se csattan, mégsem unalmas. Hány Hollywood-i film büszkélkedhet ezzel?

Sem Raimi

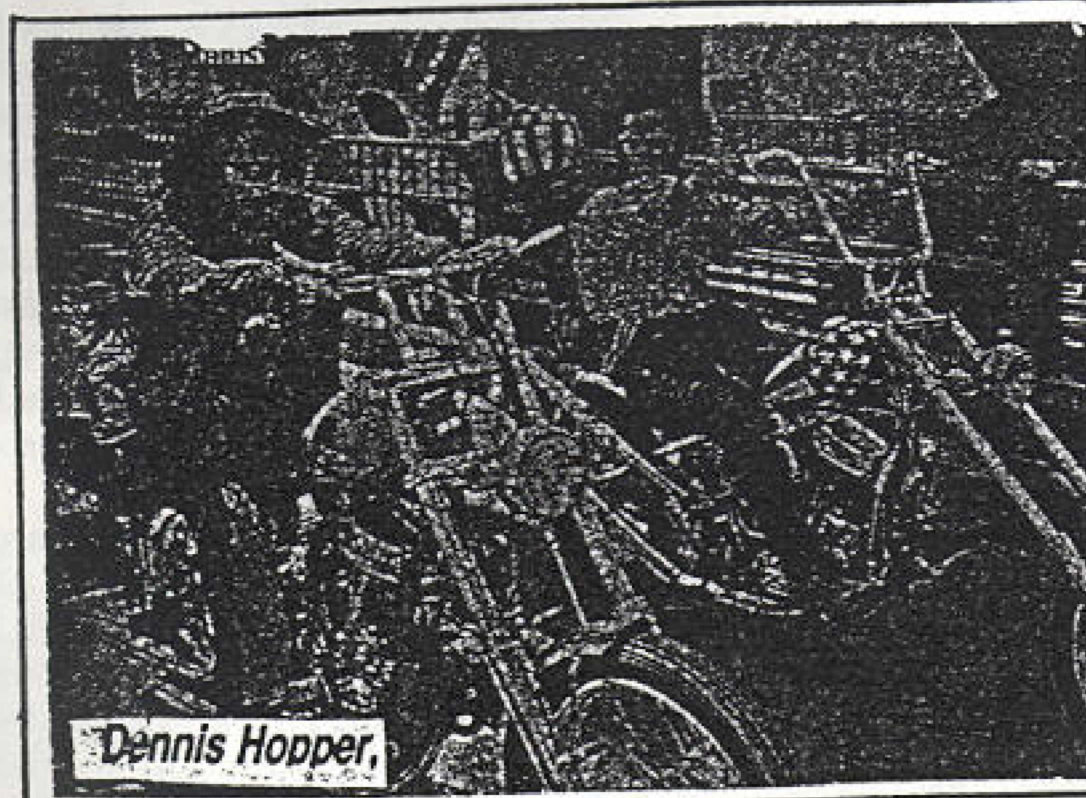
KI IS AZ A: DENNIS HOPPER

Ez egy újonnan induló rovat, aminek a célja a filmvilág nem mindennapi személyiségeinek a rövid bemutatása.

Az első, számomra ilyen érdekesnek talált személy DENNIS Hopper.
A kérdésre, hogy miért pont ő, a válasz roppant egyszerű. Azért, mert az olyanok, mint ő meg szoktak halni. Nem mintha mások nem szoktak volna, de aki olyan felpergetett életmódot élt, aki olyan mélyre merült a drogok és az alkohol világában, az számára ritkán van visszaút. Jimy Hendrix, Jim Morrison, Sid Viciouse, James Dean, de sorolhatnám tovább azok névsorát, akik magukat, de nem ritkán másokat sem kímélve rohantak a végzetükbe és a legendába.

DENNIS Hopper a legenda helyett az életet választotta. Akkor mégis mi a köze a fent említett személyekhez? Az, hogy ugyanolyan egyenragú része a R'N'R' történelmének mint ők. Úgy is mondhatnám: élő tanuja. Hogy mire alapozom ezt? Pár filmje érintésével kaphatunk rá legegyszerűbben választ. Az első ilyen film az "OK nélküli lázadó", ahol James Dean oldalán látható. Míg meg nem hal. A filmben. Kezdetnek nem rossz. A film elsősorban James Dean miatt vált híressé. Hoppernek nem nagy szerepe volt, de nem így a következő filmjében, aminek címe: Easy Riders. Forgatókönyvírója: Peter Fonda és Dennis Hopper. Rendezte: Dennis Hopper. Főszereplők: Peter Fonda, Dennis Hopper, Jack Nicholson. A fiatal amerikaiak szemében ezzel a filmjükkel Hopper és Fonda egy új mitoszt teremtettek meg. A drogosok, a hippýk, a motoros csavargók mítoszát. A filmnek óriási sikere lett, ami elsősorban a hitelességének volt köszönhető. Hiteles volt a zene (Hendrix, Steppen Wolf, stb.), hitelesek voltak a motorok, hiteles a drog, és hitelesek a szereplők. Míg a film a mozikban forgott, dőlt a pénz és lassan dőltek ki az emberek is Hopper mellől.
Egy az egyben folytatta azt a kamikazé életmódot, amit az Easy Riders hősei. Egész addig, míg el nem ért egy olyan pontra, amin túl már nincs visszatérés. Ekkor megállt. Gyötrelmes évek következtek, amit a drogtól való elszakadás jellemzett. Ebben a periódusban ha forgatott is, említésre méltó filmje nem igen akad. Hoppert leírták. Egészen addig, míg Coppola az Apokalips Now című filmjében el nem játszatja vele az őrült fotóriporter szerepét. Ha nem is változott meg minden egycsapásra, a drog függőségétől szabadulni nehezen tudó színész-rendező körül a dolgok lassan kezdtek rendeződni. David Lynch következett és hátborzongató thrillere, a Kék bársony. Ebben a filmben Dennis Hopper a köztünk élő mániákusok prototipusát teremtette meg. Többször elhangzó emlékezetjelenetekkel kisért mondata a Don't look'at me" szállóigévé vált. Óriási sikerét és hatását a film nem kis mértékben köszönheti Hoppernek. De még ezek után sem merném azt állítani, hogy ez volt a nagy "Come Back".
Talán a Wim Wenders-sel forgatott "Amerikai barát"? Lehet. Ezután következő munkái (Flasback, Hot Spot; az elsőben Kifer Shutherland a partnere, a másodikat ő rendezte.) kiegyensúlyozott személyiségre utalnak. És valóban, Dennis Hopper ma egy hatvanas éveiben járó, jólfésült, nyakkendős, korán fekvő, korán kelő, diétás Coca-Colán és vitamintablettákon élő tisztes öregúr.
De mielőtt újra leírnánk, ne felejtsük el, hogy is szólt a dal: Born to be Wilde.

Dennis Hopper,

FÁBIÁN ZSOLT (MASZK Szeged) a Demonstráció egyik szervezője:

"Magyarország a kelet-európai színházi életben elmaradott. Fehér folt. Ha egy lengyelt megkérdezel, kire a legbüszkébb a színházi életükben, akkor Grotowskit és Tadeus Kantort fogja említeni. Kantor már meghalt, de Grotowski a legprogresszívebb alkotó. Az ottani hivatásos színház nem létezik ezeknek a színházi iskolát nem végzett alkotóknak az ismerete nélkül."

DEMONSTRÁCIÓ

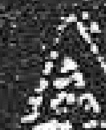
A

BEFOGADÓSZÍNHÁZ-

ÉRT

A

BOSZORKÁNY - SZIGETEN

MASZK

A Boszorkány sziget valójában nem is sziget. A Tisza és a töltés között elterülő fás rész egy szakaszát hívják így. A töltésen túl Szeged, a délvidék leg yuppiebb városa. A fák közt megbújó bombatölcsért és környékét május 3-tól június 5-ig szegedi fiatal szinészek, zenészek, rendezők, képzőművészek népesítették be, hogy munkájuknak létjogosultságot szerezzenek, hogy tiltakozzanak helyzetük miatt. De nem csak különböző önkifejezési formákkal foglalkozók voltak itt. Akadtak itt szépszámban egyszerű nézők, szinpatizánsok, és olyanok is, akik csak azért jöttek ki, mert történik valami.

A bombatölcsér falába farönköket raktak, így képezvén egy kis anfiteátrumot, aminek közepén a tábortűz volt. A tölcsér egyik oldalán egy ejtőernyővásznak feszítettek ki, ez alatt volt a szinpad. Körös körül a fák közt több sátor állt. A természet és a kultúra furcsa találkozását képezte a hely.

Itt próbáltak, zenéltek, dolgoztak azok, akik számára a városban nem, vagy csak nehezen jutott hely.

Aki már járt Szegeden valamilyen szubkultúrális rendezvényen, az előtt a Demonstráció szervezőinek a neve nem ismeretlen. A Metanoia nevű zenekar a rendezvény alatt többször is fellépett. Nem mindennapi zenei és gondolati megnyilvánulásaik miatt nem csoda, hogy a Demon. egyik szervezői voltak. Amennyiben a hordók, vascsövek nem nevezhetőek hagyományos hangszereknek, annyiban a zenekar sem. Nemrég a Fekete Lyukban léptek fel az amerikai Missing Foundation nevű bandával. A zenekar együttműködik az Egyetemi Stúdió színpaddal, akik szintén a szervezők közé tartoztak. Nemrég a szegedi Szabad Színházak Találkozóján láthatta őket a közönség. Ezt a találkozót, amelyen számos bel és külföldi színházi csoport részt vett, többek között a MASZK (Magyarországi Alternatív Színházi Központ), és a Szegedi Színházi Páholy szervezete, akik a Demo. szervezésében is részt vettek. De meg kell említeni a Tiszta Vonal nevű drogellenes alapítványt is, mint szervezőket.

A DEMONSTRÁCIÓ MEGNYITÓJÁN ELHANGZOTT SZÖVEG:

"Egy épületet szeretnénk, kérünk, akarunk, követelünk a nemhivatásos színházi csoportoknak, a Szegeden kísérletező és próbahellyel nem, vagy csak időszakonként rendelkező zenekaroknak, képzőművészeknek és filmeseknek.

A Demonstráció célja egy Befogadószínház, amely élettér azok számára, akik nem profit
nem az üzemrendszer
nem az üzlet
nem a politika
nem a vallás jegyében kivánnak dolgozni, alkotni, teremteni. E tér ugyanakkor nem zár ki semmilyen szellemi mozgást, kezdeményezést, de semmilyen kényszert, irányítást nem fogad el.

A Demonstrációt egy hónaposra tervezzük. De ha semmi sem történik, úgy kinlakásunkat meghosszabbítjuk. Minden este 3/4 6-tól 1/4 7-ig sorban állunk a Befogadószínház nemlétező ajtaja előtt. Esténként folyamatosan koncerteket, felolvasásokat, spontán akciókat tartunk. Minden nap gyűjtjük az aláírásokat. Összeszedjük és elszállítjuk a Boszorkányszigetet borító hulladékot. Lehet, hogy lesz egy koncert a Foka telepen rozsdásodó hajón, hajóroncson, a hangszer ezesetben a hajótest lesz.

Május 29-én a támogatóleveleket és az aláírásokat Szeged kultúrális vezetőségének átadjuk, határozott döntésre számítva.

"A megbilincselt költészet - mondja Blake - megbilincseli a nemzetet, a virágzó költészet virágba borítja azt."

Az üzemszerűen működő profiszínházpolitika szinte kivétel nélkül az eladhatóságra törekszik. Ezzel inkább hervaszt, az igényszintet leszállítja, nem ébreszt, az ilyen kiherélt művészethez semmi közünk. Azok a csoportok, akik a Befogadószínházban tudnának dolgozni, a hosszú, elmélyült gyakorlás, a tartós műhelymunkára alapozva kivánnak saját színházi útjukat megtalálni, folytatni.

Kérünk benneteket, kisérjétek figyelemmel a Demonstráció programját és ügyeljetek arra, hogy semmilyen támadási felületre ne adjunk okot. Bárki velünk tarthat, itt alhat, a programokban részt vehet. Ne felejtsétek el, ez a hely drogmentes övezet.

Szeged

PERO(Metanoia Egyetemi Stúdió Színpad):

"Szegeden több nemhivatásos színházi csoport, zenekar és képzőművészeti alkotó működik. Ezek közül többnek a Bartók Béla Műv. Ház volt az a hely, ahol próbálhattak, felléphettek. A Bartók B.Műv.Házból casinót csinálnak. Ezek a csoportok átszorulnak máshová, így egy tűrhetetlen állapot alakul ki. Egymás hegyén hátán lesz mindenki, nehéz egyeztetni a próbákat, az előadásokat.

A Szegedi Színházi Páholy másfél évvel ezelőtt egy befogadó színháztervvel elnyert egy pályázatot. Ekkor volt arról szó, hogy elkapják a kis zsinagógát, hogy ott megvalósíthassák terveiket. Az önkormányzat részéről ez aztán lassan el lett felejtve. Persze a Szegedi Színházi Páholy ezt nem hagyta annyiban. Levelek, kérelmek követték, de eredménytelenül. Ezek voltak a Demo. előzményei....

Május 2-án jöttünk ki terepszemlét tartani, berendezkedtünk és folyamatosan jöttek az emberek. 9-én indultak a programok. Először egy szöveg felolvasására került sor, majd egy performance-ra, amit az Egyetemi Stúdió Színpad és a Metanoia mutatott be. Ez abból állt, hogy kis gyermekkoporsókban eltemettük, majd feltámasztottuk azokat az épületeket, amelyek befogadószínházként szóba jöhetnek. Ezek a következők: a kis zsinagóga,amiről már volt szó, aztán a Csanádi utcai óvoda épülete, ami évek óta üresen áll, és a valamikori foglaltház. Ezeken kivül volt még egy üres koporsó is, ahol a szóbajöhető más épületek kerültek. Az önkormányzat az óvodából akar valami hasonlót csinálni, ahol mi elkapnánk a pincét. Itt 8-10 csoport dolgozhatna, de ez egy nagyon átlátszó dolog, hiszen ide csak azok kerülhetnek be, akik ellen az úr elvtársaknak nincs kifogásuk. Mi viszont egy teljesen független helyet szeretnénk. A néhai foglaltház épületét az önkormányzat állítólag eladta egy kft-nek még 1990 májusában, a házfoglalás alatt. Így ez sem jöhet számításba. Mellesleg az épület elég romos állapotban van, de az a bizonyos kft ezidő alatt egy téglát nem mozdított rajta. De visszatérve a programokra. Voltak koncertek, fellépett pl. a Metanoia, a Variola, a Mizanthropy, a Tirke Honolulu. Volt több közös zenélés is. Ördög Ottónak volt egy humorista estje, és persze több spontán akci. Pl. felolvasó estek, köztük egy maratoni 3 napos, ahol többekközött Marces: 100 év magány, Pilinszky, Spiró György, Hamvas Béla, Dosztolyevszki művei kerültek felolvasásra.

Meglepően pozitívan állt hozzá a közvélemény a Demonstrációhoz. A Sütőipari vállalat naponta 10 kg kenyeret küldött, a Tejipari Vállalat 10 l tejet, a Konzervgyár és a Centrum egyszeri csomagokat. Ezekben tagadhatatlan érdemei voltak Pipinek, aki az egészet összeszervezte. Ő volt a műszaki emberünk is, ő szerzett pl. áramot is. A médiák is pozitívan álltak hozzá. A TV regionális adása készített egy rövid műsort, amit leadtak a TV2-n is. Igaz a kábeltévések műsorában voltak kicsit félreérthető dolgok, pl. amikor egy srác cigire gyűjtott és odaadta egy másiknak... de szó sem volt arról, amire ők gondolhattak. A körzeti rádió is készített egy adást, és ezzel kapcsolatban egy interjút az alpolgármesternővel. Rövid hírek jelentek meg még a Délmagyarországban, a Délvilágban, a Kurirban, de ezek nem mélyedtek bele. Egész idő alatt támogatókat gyűjtöttünk. Össze is jött 1100 aláírás. Ezeket és egy memorandumot, amiben kéréseinket, követeléseinekt fogalmaztuk meg, átadtuk Szeged város polgármesterének. Egy perc 25 másodperc erejéig fogadott bennünket, majd adott egy elismervényt, hogy az aláírásokat átvette. Azóta nem történt semmi.

A polgármesteri hivatal részéről ez egy megdöbbentően passzív hozzáállást bizonyított. Tárgyalásképteleneknek. Érvek nélkül, se ellene, se mellette. Inpotens társaság, cselekvésképtelenek.

És mi van azóta? Semmi!
A Demonstráció végetért. Ki-ki ment a maga dolgára. A legrosszabb történhetett velük. Válaszra sem méltatták őket. De a szegediek méltatták őket. De a szegediek legalább megpróbálták és remélem nem adják fel.

KACAGÓ MEZÍTELENSÉG A BALGÁK → KERTJÉBEN

(Az Egyetemi Színház Balgák kertje munkacímmel novemberben kezdte el következő előadásának próbáit.)

Már jártam itt. Öröm sír. Magam voltam. Nem tudtam, hogy magam vagyok, csak, csak voltam. Mérhetetlenségem mezítelenségében álltam itt a csodátlan csoda, vagy "a kép nélküli kép". Húr voltam a sohasem befejeződő űrhangszeren, és akkor ő megpendített... azóta rezgek. Rezek a húrra rakódott tűz-vízparányegész.

Szárnyamra olvadt kábelbelek emésztik a befogott ősáramokat. Sikoltok én a taknyos kölök: -Aja, Aja! Verdesek... Perofériám szorításában. Mérgezett tudattal is tudom, hogy nem tudok. Nem tudásom mondatja velem: Te nem vagy egyetlen nemzet gyermeke, csak így lehetsz mindegyiké, csak így szolgálhatod a mindenséget. Nem vagy magyar, sem sokác, sem kínai és sumér sem. Nem vagy galambmadár, sem levelibéka, sem szorgalmas méhecske. Nem vagy tánc, szó, paragrafus, szám, kérdő-felkiáltójel.

-Igen, nem vagyok Nem sem. Csak így lehetek minden, ha felismertem semmivoltomat.

Így áll a színész a Balgák kertjében. Reinkarnáció. Így áll a nem ember ember egy katasztrófa utáni hirtelen-evolúcióban. CSEND. Egészséges keresőállapot. Újra nekirugaszkodni a lehetetlennek. Visszatérni előrefelé - de nem ismételni és nem emlékezésbe zuhanni csak - csak. Napsugárirányban zárni a kört. (Belépni a szent-éj holdudvarába) Felébredni, miközben ébresztek. Hajnali harmatcsepp-csíppát túrni. Belehasítani az így-amúgy maceráló levegőbe. Mittudomén melyik évszakban. MOST. Aja...Aja...Azonnal. Mindig most-tudat hasítás. Balga karddal a fejedben.

Köd. Ő is szurkálja. A réseken át látni az állandót. Verdesek...nem vagyok egyedül...Suhogás-dobogás rezgő dob dob harsona hangzást dobálva. Látni az állandót. Látni a változatlant. Most...most...Aja...Aja! A Te fogalmi rendszeredben "végtelen tér", az Övében és a nem enyémben ÁLLANDÓ. Én Te vagyok. Te én vagyok."Én olyan lovas akarok lenni, mint a Te vagy." Mi úton vagyunk. Vágta. Mi az út vagyunk. Taó-szekér a tökéletes fókuszba hág. Emésztő repülés. Most rezgés. Most súrlódás. Most izzás. Most égés...tűz... nincs idő = Eszme - idő (csak annak aki méri). Most most... Aja...Aja. A taknyos kölök ég, a taknyos kölök ég! Ég az ég. FÉNY.

"Fáj? Igen, nagyon." Fájjon minden mindenben." A mindenség tűz, miként az pedig forró pára". Most, most...Aja...Aja. Gőzölgés. Kipárolgás. Fotoszintézis. Az azonosulás fényruhája: EGY! Érted már? Állandó. Érted már? Most most zuhanás - repülés. " A fent és lent ugyanaz" (Épülő új birodalom) Gömbspirál. Most...most "eggyé tenni " a kettőt - most! " A kintit és a bentit " Most. Most. A lentit és a fentit. Most egy a lent-fent. SZŰZ-SZERELEM. NEM? EGY NEM SEM NEM NEM: IGEN. Könnygőz. Tűzkönny. EMBERHIDSEREG. "Önmagad beutazása a mindenség beutazása." " Kezdet és a vég" esélye. A létrontás a koporsóban (emésztődik) átszellemül.

A hulló tollpihék között ott kacag a könnyáztatta harmadik pupilla. Az utolsó forradalom a legszebb ünnep. Most. Szabadság. Gyermek, ugye érted? Ez az állandó örökséged: az ősforrásból előrefelé, nem visszafelé.

Balga-kert színház, város, ország, föld, a mérhetetlen birodalom egy szeglet kavicsa.

Leltár: Állandó elfogulatlan keresőállapot: szüntelen érkezésben és születésben úton lenni. Nem leragadni, nem ismételni - gyermekként vizsgálódni - nem befejezni és nem befejeződni.

A belső kezű Bácsik soraiból idéztem: Lao-ce, Jakob Wassermann, Hérakleitosz, VHK, Weöres S., Hamvas Béla, az Evangélium, Hermész Triszmegisztosz gondolatait.

/o-féria